

PF 2020

Vážení čtenáři, přejeme vám příjemně strávené vánoční svátky a úspěšný vstup do nového roku. Na další vydání deníku E15 se můžete těšit ve čtvrtek 2. ledna. Zprávy nejen z byznysu najdete na WWW.E15.CZ.

ROČNÍ PŘEDPLATNÉ
DENÍKU E15 S AKČNÍ
MĚSÍČNÍ NABÍDKOU

E15 Objednávejte na
www.ikiosek.cz/E15

KOMENTÁŘ: PROMARNĚNÝ ČAS / STR. 23

Rok příběhů. Vyberte si

AA

Zápisník
Hany
FILIPOVÉ

Příběh, kam se podíváš

Odpočítáváme posledních pár dní do konce roku, v němž obyvatelé České republiky završili svůj třicátý rok svobody. Náměstí byla zase plná protestujících proti premiérovi vyšetřovanému pro střet zájmů. Proti ministryni spravedlnosti Marii Benešové obviňované z ovlivňování justice i proti prezidentu Miloši Zemanovi kvůli tomu, že si ústavu vykládá po svém. V pořádku. I kvůli svobodě projevu a názorů se před třemi dekadami cinkalo klíči. Jenže ten rozhodující hlas, volební, máme každý. Příběh o plném rynku zatím nestačí.

Své příběhy si prožili dopravci, kterým přidělala vrásky letadla připoutaná k zemi. Novou cestu musí hledat i český autoland, aby nepíchl pokaždé, když se v Německu rozsypou hřebíky. Průmyslovým podnikům ubývá zakázek, přitom lidé – nedostatkové „zboží“ – chtějí vyšší mzdy, na něž ale tuzezemská ekonomika nejspíš nemá. Jízda na vlně euforie z dalšího rozmachu hospodářství drncá. Nejde pouze věřit příběhu o tom, že z Česka bude The Country For The Future. Ač jí měla dávno být, musí se jí teprve stát. Aby budoucnost vůbec měla.

Svět hraje pod taktovkou souboje Trumpa a Číny a ekonomiky napříč kontinenty dál aktivně zelenají. Z Evropy je častěji slyšet, že se vytrácejí hodnoty, na nichž západní civilizace stojí.

Tahle doba není inspirativní, je divná a bez hlubokých dramát, říká mi v rozhovoru režisér Jiří Strach. Doba je zralá na krizi, ptám se. Ne, na válku, protože řešíme kraviny, odpovídá. Tak stačí, ať ten příběh neskončí...

Největší protesty v Praze

23. ČERVNA

Praha-Letná

283 TISÍC lidí podle dat mobilních operátorů
250 TISÍC lidí podle pořadatelů
200 TISÍC podle policie

16. LISTOPADU

Praha-Letná

257 TISÍC lidí podle dat mobilních operátorů
250 TISÍC podle policie

4. ČERVNA

Praha, Václavské náměstí

120 TISÍC lidí podle pořadatelů
90 TISÍC podle policie

Foto: CtZ

Čas velkého výročí. A také demonstrací

NGUYEN Thuong Ly

Letos, v roce třicátého výročí sametové revoluce, se především demonstrovalo. Ne za vyšší platy nebo nižší daně, ale za právní stát, dalo by se říci. Letos se konalo nejméně deset velkých protivládních demonstrací, které postupně zaplnily pražské Staroměstské náměstí a Václavské náměstí a vyvrcholily dvěma protesty na Letenské pláni, kde se v červnu a listopadu sešlo nejméně čtvrt milionu lidí – nejvíce od převratu v roce 1989.

Na protesty se lidé vydali kvůli premiérovi Andreji Babišovi (ANO) a jeho kauzám. Pořadatelé demonstrací, opoziční politici i komentátoři mluvili o vzednutí občanské společnosti, která se hlásí k hodnotám 17. listopadu.

Reálný dopad na popularitu Babiše a jeho hnutí ANO

však protesty zatím neměly. „Rozhodně bylo mnohem více znát probuzení občanské společnosti nejen vlivem vlastních kauz Andreje Babiše, ale možná hlavně Babišovým přístupem k těm kauzám,“ říká politolog Petr Just.

Bylo znát probuzení občanské společnosti nejen vlivem vlastních kauz Andreje Babiše, ale možná hlavně Babišovým přístupem k těm kauzám.

„Vytvářením obrazu jakési ‚kampaně‘ namířené proti němu sice tmelil své příznivce, ale zároveň také tímto postojem výrazně mobilizoval i své odpůrce,“ dodal s tím, že se ale obě skupiny utvrzovaly ve svých pozicích a ve výsledku tak hnutí ANO nijak letos neoslabilo.

Volební preference ANO se tak stále pohybují kolem 30 procent, vysoko nad ostatními politickými konkurenty.

Babiš, který se musel zabývat vlastními kauzami na celostátní i evropské úrovni, pobouřil své odpůrce řadou

politických kroků. Impulzem pro letošní demonstrace byla především nečekaná výměna na postu ministra spravedlnosti na jaře.

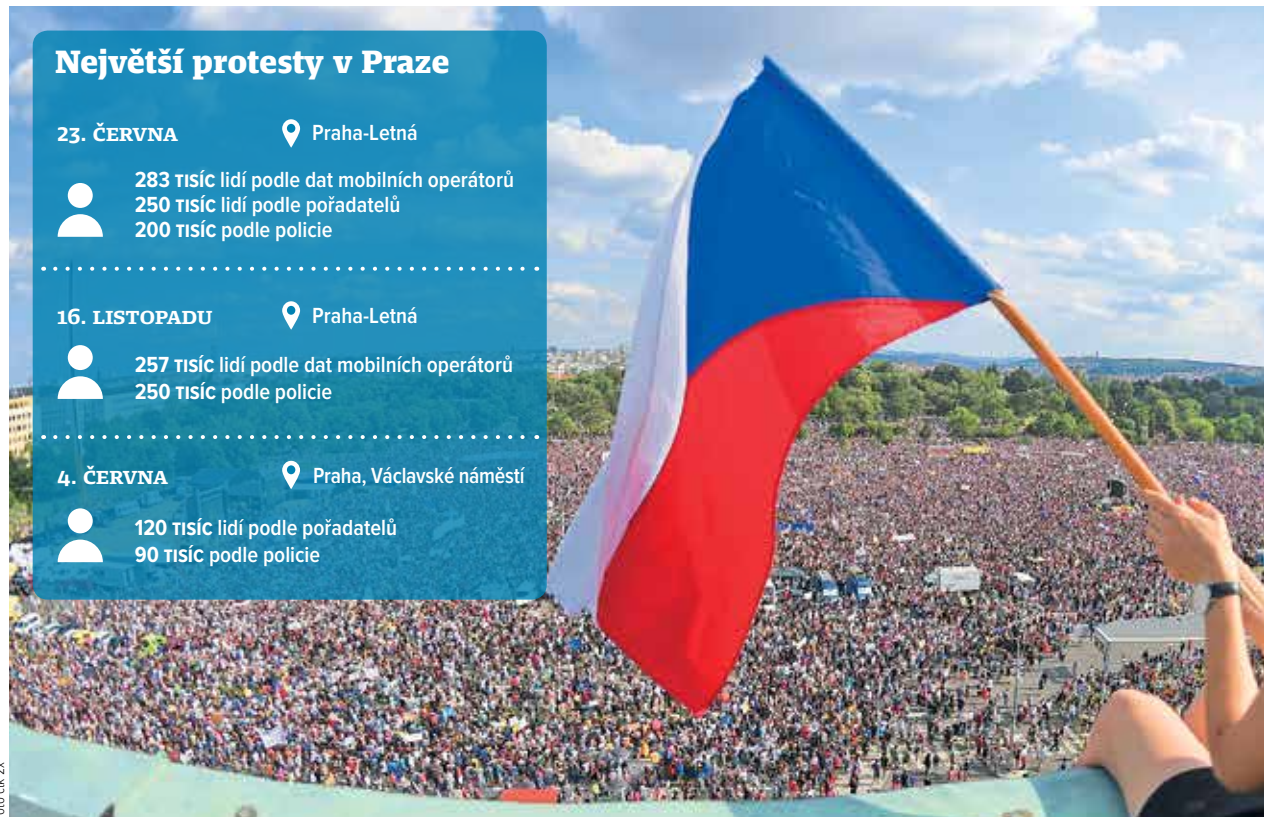
V době, kdy policie navrhla obžalovat Andreje Babiše v kauze Čapí hnízdo, rezignoval bez vysvětlení ministr spravedlnosti Jan Kněžínek

a nahradila ho Marie Benešová (oba za ANO).

Spolek Milion chviliek pro demokracii, který stojí za všemi velkými protesty, požaduje její demisi, stejně jako premiérovi, už několik měsíců. „Nechceme, aby premiér Babiš dostal justici pod kontrolu účelovou výměnou ministra spravedlnosti,“ uvedl za spolek Mikuláš Minář, klíčová postava protivládních demonstrací.

Novou ministryni, bývalou poradkyni prezidenta Miloše Zemana, kritizovali i další. „Všechny demontáže demokracie začínají nenápadnou erodí justice,“ upozornil například bývalý předseda Senátu Petr Pithart.

Předseda vlády letos ve svém kabinetu vyměnil čtyři ministry, přičemž výměna ministra kultury, kterou požadovali koaliční sociální demokraté, vzbudila v létě otázky ohledně Babišovy

schopnosti vyjednávat s prezidentem Milošem Zemanem. Ten totiž odmítl jmenovat Michala Šmardu, kterého na post nominovala ČSSD. „Bohuslav Sobotka byl kritizován jako slabý premiér. Andrej Babiš se ale ukázal jako ještě slabší premiér, když nebyl schopen prosadit si v parlamentním režimu na Pražském hradě výměnu ministra, kterou navrhl,“ míní politolog Jakub Charvát.

Demonstrace vyvrcholily podle očekávání na podzim, kdy si země připomínala třicáté výročí přerodu totality v demokratický stát. V sobotu 16. listopadu se konala druhá z letenských demonstrací, která vyzývala opozici ke spolupráci a demonstranty k zapojení do politiky.

„Ještě před nedávnem byly občanské protesty často ve znamení nadávání na politiku a politiky, dnes slyším výzvu k zapojení do policíkových stran. Z toho mám dobrý pocit,“ míní předseda

250

tisíc demonstrantů. Minimálně tolik se jich sešlo v červnu a listopadu na Letenské pláni. Bylo to nejvíce od sametové revoluce.

občanských demokratů Petr Fiala.

„Probuzenou občanskou společnost musíme přetavit v sílu, která nedovolí, aby nám i po příštích volbách vládli oligarchové s podporou komunistů nebo jiných extrémních

hnutí,“ prohlásila Markéta Pekarová Adamová z TOP 09. Přestože Starostové, lidovci a TOP 09 si letos vybrali nové předsedy, jednání o spolupráci se zadržává.

V současném jednání o koalicích pro krajské volby, které se budou konat příští rok na podzim, ztroskotala například ve většině krajů očekávaná spolupráce TOP 09 a Starostů. Veřejnost byla na podzim také svědkem hádek zástupců opozice na sociálních sítích.

„Řešit roztržičnost demokratických stran na náměstí je z věcných důvodů dost problematické,“ míní publicista a politolog Bohumil Doležal. „Organizátoři jistě mohou přimět politické strany, aby si v některých naléhavých věcech lépe zformulovaly svá stanoviska. Ale to je asi tak všechno,“ řekl.

Skutečným testem pro opozici se však stanou až sněmovní volby za dva roky.

Největší protesty mimo Prahu

11. ČERVNA

Brno

6000 účastníků podle policie

11. ČERVNA

Plzeň

2000 lidí podle pořadatelů

Pozn.: Mnozí obyvatelé ČR se účastnili protestů v Praze

Novoroční videomapping

na Historickou budovu
Národního muzea

MY, PRAHA. 01012020

18.15 19.15 20.15

Těžký rok AB

Probíhající, zastavené a nakonec opět obnovené trestní stíhání. Pranýřování kvůli střetu zájmů od Černošic po Brusel. Hrozba vrácení stamilionových dotací za Agrofert. Nekoňčná soudní sága ohledně spolupráce s StB. Permanentní tlak opozice, občasné okopávání od koaličních partnerů, stotisícové protivládní demonstrace. Málokdo by vydržel to, co toho letos musel zvládnout premiér Andrej Babiš.

„Normální člověk by už asi odešel, ale já, jak je obecně známo, jsem

urputné hovado,“ zaznělo v jednom z nedělních hlášení na jeho facebookovém účtu. I premiérovi kritici musejí uznat, že má výdrž. Anebo přesněji, že v tomto ohledu projevuje značnou dávku teflonovosti.

Nikdy neodstoupím. Nikdy!

Již loni na podzim, tedy zhruba rok před výše citovaným facebookovým výlevem, pronesl Andrej Babiš svou českoslovenštinou další „nesmrtelný“ výrok. „Nikdy neodstoupím. Nikdy. Nech si to všichni zapamatují. Nikdy!“ Jasně a srozumitelně sdělení pro

”

Normální člověk by už asi odešel, ale já, jak je obecně známo, jsem urputně hovado.

politické odpůrce, a hlavně pro své příznivce.

Držel se toho i v právě končícím roce a při pohledu na volební preference jeho hnutí ANO to funguje. Například podle volebního modelu agentury Kantar CZ pro Českou televizi z počátku února by jej vilo 32 procent dotázaných. A o devět měsíců později by to bylo 31,5 procent. Následně sice došlo k mírnému poklesu na 28,5 procent, ale podobné výkyvy byly zaznamenány i během roku.

Zocelení příznivci

Kauz kolem premiéra sice přibývalo, ale spíše než aby ho to dostávalo do větších a větších problémů, jeho příznivci se zjevně jen stali otrlejšími. Není to přitom tak dlouho, co by jen jedna z afér kolem Andreje Babiše člověku v jeho postavení zlomila politický vaz.

Už jen samotné trestní stíhání kvůli 50milionové dotaci pro Čapí hnízdo. Farmu, která se během získávání evropské dotace určené jen pro malé a střední podniky vyčlenila z náruče Agrofertu, aby se do ní později vrátila.

Na přelomu srpna a září Městské státní zastupitelství v Praze ale stíhání premiéra i dalších obviněných zastavilo. Jen s částečně zveřejněným zdůvodněním - zbytek spisu se později objevil v médiích - což vyvolalo více otázek a odpovědí. A hlavně vedlo k tomu, že nejvyšší státní zástupce Pavel Zeman toto rozhodnutí zrušil. Ovšem

kde Andrej Babiš bydlí). Ve světle stomilionových částek, projednávání na evropské úrovni a zmíněk ve velkých zahraničních novinách se to mohlo jevit jako drobnost. Či jako malicherný boj s větrnými mlýny.

Úřad ve správním řízení udělil premiérovi pokutu 200 tisíc za to, že je kvůli ovládnutí médií vlastněných Agrofertem stále ve střetu zájmů. A svým způsobem se tento střet vlastně potvrdil, byť jiným způsobem. Středočeský krajský úřad pokutu zrušil a ministerstvo spravedlnosti se vzdalo možnosti přezkoumání. Středočeskou hejtmankou je přítomná zástupkyně ANO Jaroslava Pokorná Jermanová a ministryně spravedlnosti Marie Benešová, nestranička nominovaná hnutím ANO.

Test volbami

Do dalšího dějství, respektive zpátky na start se dostala i další „účelovka“, tedy kauzu spolupráce Andreje Babiše s StB, k níž se podle dochovaných dokumentů měl zavázat v roce 1982 v tehdejší bratislavské vinárně U Obuvníka.

Soud probíhající na sousedním Slovensku, kde se premiér nařčení ze spolupráce s komunistickou tajnou službou brání, nejdříve dopadl v jeho prospěch, pak v neprospěch a po nejnovějším zásahu tamního Ústavního soudu se věc vrací k novému projednávání. Takže stav, kdy je Andreje Babiše střídavě možné a zase nemožné i oficiálně nálepkovat jako agenta StB, se taktéž posouvá do dalšího roku.

Tahanice s Brusel o dotace, pokračující trestní stíhání kvůli Čapímu hnízdu, spor o spolupráci s StB... ani příští rok nebude pro Andreje Babiše lehký. A to jeho stranu i vládu čeká na podzim důležitý test v krajských volbách.

Petr PEŠEK

jen u Andreje Babiše a jeho tehdejší spolupracovnice Jany Mayerové, čímž se premiér snažil přebít základní sdělení - tedy slovy, že okruh obviněných se zmenšuje a zmenšuje, až nezbude nikdo. Nebo alespoň takto by si to premiér přál.

Stát jsem já

A pak je tu další problém, který se už netýká jen jeho, nýbrž celé České republiky - dotace vyplácené Agrofertu. Jak předběžná, tak finální auditní zpráva z Bruselu konstatovaly, že premiér je dál ve střetu zájmů, má na Agrofert navzdory jeho převedení do svěřenských fondů stále vliv a je tedy z povahy své vládní funkce ve střetu zájmů. Hrozí tak, že Česká republika by musela vrátit stamiliony korun z těchto dotací, respektive o tyto částky by byly pokráceny budoucí příspěvky z evropských fondů. I zde má ale premiér jasno: „Babiš nemá žádný střet zájmů a Česká republika nebude nic vracet,“ hřimal v parlamentu.

Ani tahle záležitost ale není u konce. Auditní proces se ještě potáhne několik měsíců, v únoru se navíc očekává další finální zpráva z Bruselu, která se bude týkat přímých zemědělských dotací. A i zde bude nejspíš mnohokrát skloňováno slovo Agrofert.

Důkaz pro obžalobu

Obdobné tažení proti premiérovi zahájil i místní úřad v Černošicích (spadající pod něj i Průhonice,

Dokud je líp, může být Babiš vůči svým kauzám imunní

Etické problémy kolem Andreje Babiše jsou pro jeho příznivce podružné, říká politolog Josef Mlejnek jr.

Foto archiv

ES Čím si vysvětlujete, že hnutí ANO se těší stále tak vysoké podpoře, přestože Andrej Babiš má na krku několik vážných kauz?

Daří se ekonomice, je líp, vláda může plnit sliby, zvyšovat důchody, rostou mzdy. Babiš je navíc, ať si o něm myslí kdo chce, co chce, šikovný politik. Politik schopný - samozřejmě pomocí marketingu - oslovit určitý segment veřejnosti. Vyvolat v něm dokonce dojem, že s lidmi sdílí jejich hodnoty a pohled na svět, že je jedním z nich. Že na ně myslí a něco pro ně dělá.

Našli bychom řadu případů, kdy veřejnost politikovi ledacos toleruje, protože má jiné pádné důvody pro to, aby s ním sympatizovala.

ES Která z pokračujících kauz by mu mohla způsobit největší politické škody?

Dokud je líp, může být Babiš vůči těmto kauzám imunní. Pochopitelně

nelze vyloučit, že jednoho dne už ani jeho příznivci nápor negativních informací neunesou. Ale zatím to tak nevypadá. Běžný volič Andreje Babiše na etické námitky ohledně jeho působení zpravidla odpoví: „Já vím, on Babiš není žádné neviňátko. Ostatní kradou ještě víc a on alespoň něco dokázal a něco zařídil i pro obyčejné lidi.“ Pravdivost podobných názorů je samozřejmě diskutabilní, leč jsou poměrně silně zakořeněny. Etická argumentace opozice nebo Milionu chviliek se pak ale od nich odráží a je neúčinná.

ES Posunují se s Andrejem Babišem hranice toho, co je u vrcholných politiků tolerovatelné, nebo to je jen výjimečný případ?

Velkopodnikatele ve vysoké politické funkci jsme tu ještě neměli. Jinak bychom ale našli řadu případů, kdy veřejnost politikovi ledacos toleruje, protože má jiné pádné důvody pro to, aby s ním sympatizovala. /šek/

Nenasytný rozpočet. Luxuje každou korunu

Pavel OTTO

Nezvykle už začátkem roku se vláda ANO a ČSSD s komunisty za zády začala handrkovat o podobu státního rozpočtu na příští rok. Debaty obvykle startují koncem května, kdy ministerstvo financí přichází s prvním návrhem zákona, který je z hlediska kabinetu klíčový.

Konec dobrých časů

Největší boje svedla koalice v parlamentu kvůli zajištění dostatku příjmů v podobě daňového balíčku protlačeného těsně před Vánocemi. Příští rok má vygenerovat necelých dvacet miliard korun, v dalších letech zhruba deset. K opatření vedou vládu obavy, že na další růst důchodů a zvýšení platů státních zaměstnanců nebo rodičovské už nebudou peníze.

Ekonomika zpomalila, stoupající inkaso z daní a odvodů z minulých let se zastavilo. Příznivé časy pro rozpočet skončily. A spolu s nimi i bezstarostné utrácení za přízeň voličů, které si ANO a sociální demokracie přetahují.

Kdo čekal, že premiér Andrej Babiš začne prosazovat tvrdé škrty a výrazně vyšší investice, jako to v podobných situacích dělají firmy, byl zklamán. Místo zatažení za záchranou brzdu přišel šéf ANO se zvyšováním daní.

Výdaje rostou, příjmy klesají

„Jsou oblasti, kde by mohl být prostor pro zvyšování příjmů státního rozpočtu. Například u tabáku, tvrdého alkoholu, hazardu, připravíme novou digitální daň. Velké rezervy mají pojišťovny,“ shrnul koncem ledna po jednání koaliční rady.

Vládní špičky tehdy řešily zhoršující se hospodaření

Plánovaná a skutečná bilance státního rozpočtu (v miliardách korun)

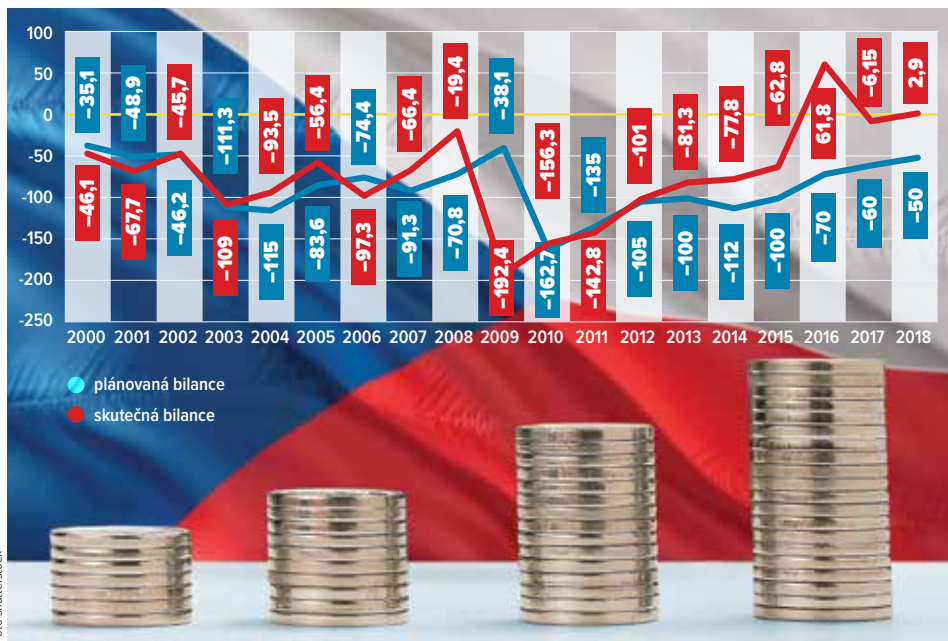

Foto Shutterstock

Pramen: ministerstvo financí

státu. I když rozpočet vykázal za první měsíc přebytek 8,8 miliardy, meziročně to bylo o 17,7 miliardy méně. Byl to nejhorší výsledek od krizového roku 2009 způsobený nejen výpadkem peněz z Evropské unie, ale i rozevřením nůžek mezi bobtnajícími výdaji a klesajícími příjmy z DPH či spotřebních daní.

Propouštění neprošlo

Kromě zdražování, zdanění internetových gigantů a vyloučení 10,5 miliardy z rezerv pojišťoven přišla ministryně financí Alena Schillerová (ANO) se záměrem propustit desetinu pracovníků veřejné sféry. S výjimkou učitelů, policistů a vojáků mělo skončit 12,4 tisíce lidí, což by ušetřilo 7,2 miliardy korun.

Narazila však na odbory a koaličního partnera. „Plošná decimace státní správy je nepřijatelná,“ prohlásil šéf oranžových Jan Hamáček. Stejný názor měli i komunisté a někteří ministři za ANO.

Nakonec zanikne necelých tři tisíce míst při úspoře

Na investice půjde jen devět procent

Slabinou návrhu rozpočtu na příští rok jsou podle analytiků investice. Vláda je naplánovala ve výši 146,2 miliardy korun, což je pouhých devět procent celkových výdajů. Přitom třeba v roce 2015 tvořily kapitálové výdaje 13,5 procenta všech výdajů. Vzhledem k devítiprocentnímu kapitálovým výdajům půjde zbytek rozpočtu na běžné výdaje. Z toho 49,9 procenta připadne sociální oblasti a 19,5 procenta školství. Podobně jako investice jsou na tom věda, výzkum a inovace. I když se vláda chlubí, že napřesrok vydá rekordních 47,6 miliardy, v přepočtu na HDP je to méně než v krizových letech. Po šesti letech růstu ekonomiky dostanou badatelé 0,82 procenta HDP. Oproti tomu v roce 2012 jim tehdejší vláda přiklepla 0,96 procenta HDP.

1,2 miliardy. Celkově však postů placených státem přibude 5,6 tisíce, náklady stoupnou o 17,6 miliardy korun.

Schillerová původně hodlala seškrtnat padesát miliard, předložení redukčního plánu kvůli ochlazení ekonomiky žádala také opozice. Prakticky všichni ministři však větší zeštíhlení odmítli s tím, že ve svých úřadech mohou oželeť nanejvýš stovky milionů.

V červnu debaty rozvířili socialisté, když první verzi rozpočtu ve vládě nepodpořili. Koncem července pak chtěli, aby pět jimi řízených rezortů dostalo 19,7 miliardy až 20,7 miliardy navíc. Licitace skončily kompromisem. ČSSD se v září chlubila, že vybojovala 14,6 miliardy.

Pokračování štedré politiky vůči penzistům, státním zaměstnancům nebo rodičům malých dětí, kterým se od ledna zvýší příspěvky, se podepíše na meziročním zvýšení výdajů státu o 112,8 miliardy korun. I to je důvod, proč se zavírá voda nad slibem zrušit superhrubou mzdu. Opatření by snížilo daně všem zaměstnancům.

Daňová reforma, jejíž hrubé obrysy představila

v létě Schillerová, vzbuzuje pochybnosti, protože by z rozpočtu odčerpala 22 miliard. Ministryně neprozradila, jak by díru zalepila. Navzdory tomu Babiš tvrdí, že do roku 2021 jeho kabinet změny uzákoní.

Peníze vytažené z Fondu privatizace

Mantrou sociální demokracie je nadále vyšší zdanění bank, kterému však ANO úporně brání. Místo zvláštní daně se premiér dohodl s finančními domy na vzniku Národního rozvojového fondu, jehož fungování a parametry se ladí. Babiš míní, že by banky mohly odvádět deset až dvacet procent dividend. Reagovat však mohou zdražením služeb.

Že se nad státní pokladnou začíná zatahovat, tušila Babišova sestava už předloni. Prosadila novelu zákona, podle níž může libovolně využívat prostředky z takzvaného Fondu privatizace. Tečou do něj například výnosy z ČEZ. Dosud sloužil například k vyrovnávání propadů na penzijním účtu. V dubnu si vláda vzala z fondu na vylepšení bilance rozpočtu osmnáct miliard.

Rozhodne konec roku

Loňské hospodaření státu skončilo přebytkem 2,9 miliardy korun, letošní už může být minusové. Na konci listopadu, tedy za jedenáct měsíců, byl rozpočet ve schodku 38,6 miliardy korun. Způsobilo ho výrazné zaostávání výběru daní včetně odvodů právnických osob. O konečném výsledku rozhodnou podle analytiků investice v závěru roku, které mohou zopakovat loňský skok na poslední chvíli.

Napřesrok chce vláda utratit 1618,1 miliardy, příjmy si naplánovala na 1578,1 miliardy. Na schodek, který má být stejný jako letos, si půjčí.

JEDEME VSTRÍČ ZELENE BUDOUCNOSTI

Dlouhodobá odpovědnost za životní prostředí je v naší DNA

ŠKODA
SIMPLY CLEVER

 Kombinovaná spotřeba a emise CO₂ vozu ŠKODA SUPERB iV: 1,5/100 km, 33-35 g/km

Mezi lety 2010 a 2018 se nám podařilo snížit vliv výroby automobilů na životní prostředí o **56 %**. Součástí naší vize budoucnosti **GreenFuture** jsou automobily produkující nulové přímé emise.

Úspěchy Green Future:

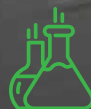
o **30 %**
méně energie
na jeden
vyrobený vůz

50 %
elektřiny
z obnovitelných
zdrojů

o **36 %**
méně spotřeba
vody na jeden
vyrobený vůz

o **46 %**
snížení emisí
těkavých org. látek
oproti r. 2010

o **97 %**
méně skládkovaných
odpadů na jeden
vyrobený vůz

912 000
stromů vysazených
od r. 2007 za každý
vůz prodaný v ČR

Drahota nebere konce

Daniel NOVÁK

Ceny bytů a nájmy nepřestaly ani v letošním roce šplhat na rekordní hodnoty. A to navzdory faktu, že kvůli drahým nemovitostem ubývá realitních transakcí. Tržní činže se celý rok zvyšovaly rychleji než celková inflace a byly jedním z hlavních motorů růstu cen. Lidé se kvůli vysokým cenám stěhují z Prahy a dalších velkých měst do okolí.

Slábnoucí aktivita

„Letošní rok byl na rezidenčním trhu ve znamení pokračujícího růstu cen bytů. Patrné sice bylo i ochlazení v počtu uskutečněných obchodů v návaznosti na regulace financování bydlení, ale předpokládané a zmiňované cenové korekce nenastaly,“ uvedl Petr Hána, manažer realitního týmu poradenské společnosti Deloitte.

Slábnoucí aktivitu na tuzezemském realitním trhu dokládají katastrální statistiky. Za tři letošní čtvrtletí se uskutečnilo přes 318 tisíc vlastnických transakcí, meziročně o pět procent méně. Ještě silnější byl propad zapsaných zástavních práv. To je ukazatel související s aktivitou na hypotečním trhu. Meziročně se podle Českého úřadu zeměměřického a katastrálního snížil o čtrnáct procent.

Příklon k nájům

Drahé byty tlačí zájemce o bydlení do nájmu. „Vidíme jasný příklon od nákupu nemovitosti k nájmu ve velkých městech. Meziročně se po celé republice pronajalo zhruba o osmnáct procent nemovitostí více. Praha zaznamenala pětinnový meziroční nárůst a Moravskoslezský kraj třetinový, podobně jako Středočeský kraj,“ konstatoval Hendryk

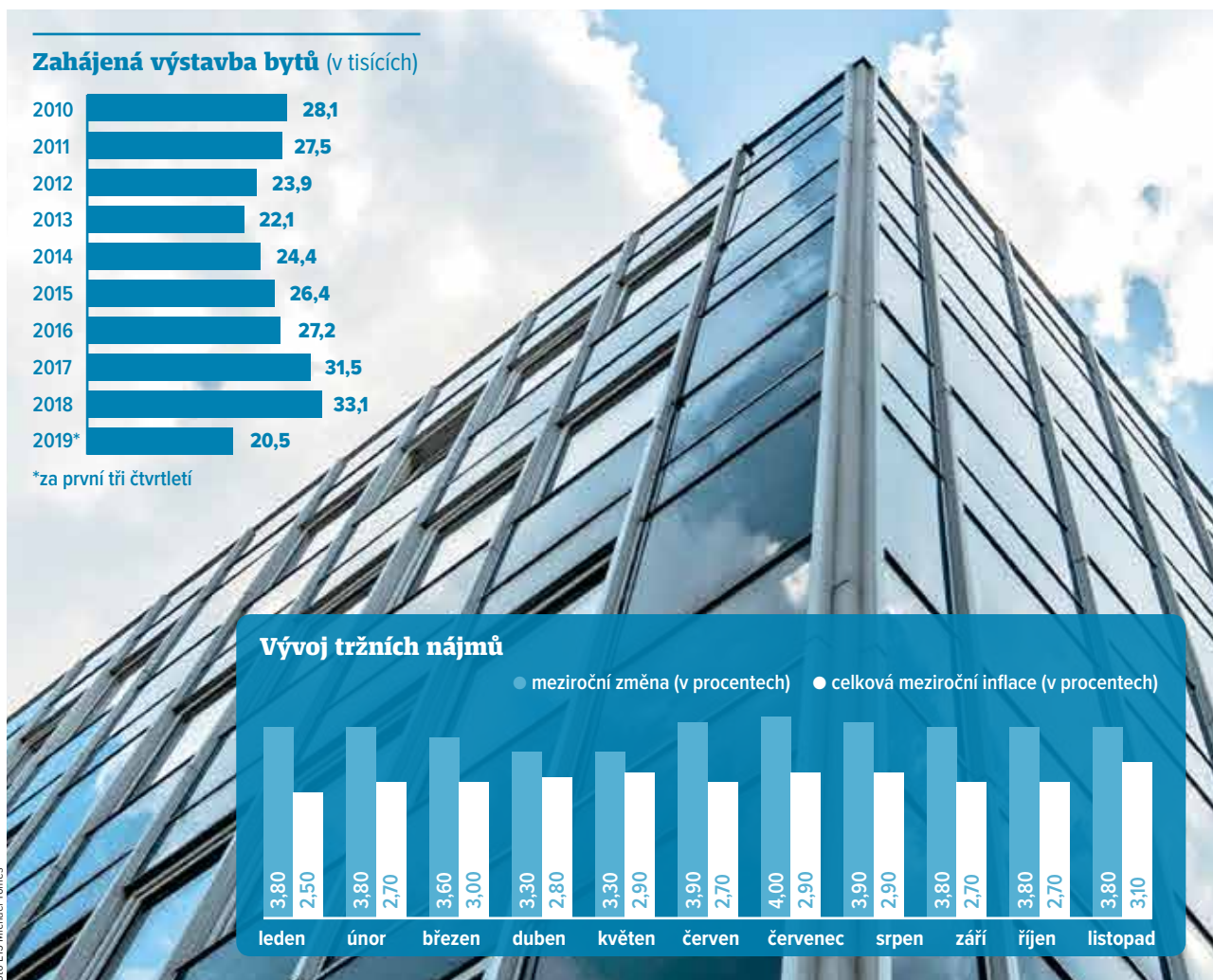

Foto: E15, Michael Tomeš

Pramen: ČSÚ

Meyer, šéf realitního portálu Bezrealitky.cz.

Činže kvůli tomu od ledna do listopadu rostly každý měsíc meziročně o 3,7 procenta. Průměrná inflace

především ve velkých městech, je stále silná. Upravila se jen dynamika růstu. Ceny bytů již nerostou tak strmě jako v předešlých třech letech,“ dodal Hána z Deloitte.

se v hlavním městě za stejné období zvedly o 5,8 procenta, mimo metropoli však o 10,4 procenta.

Reakce politiků

Krise na rezidenčním trhu už také hýbe politikou. Kalice vládnoucí na pražském magistrátu se v první polovině prosince shodla na nutnosti stavět družstevní byty. Praha podpoří tuto výstavbu tím, že družstvům poskytne pozemky. Zároveň se stane členem družstev. První projekt má být v Praze 13.

Magistrát hlavního města navíc předloží do sněmovny návrh úprav daňového systému, který by například u novostaveb snížil daň z přidané hodnoty ze současných patnácti na deset procent.

”
Navzdory vyššímu zájmu o bydlení v nájmu není důvod ke zlevňování. Poptávka je dál silná, zmírnila se jen dynamika růstu cen.

ve stejném období o procentní bod klesla.

Navzdory vyššímu zájmu o bydlení v nájmu není podle odborníků důvod pro pokles cen. „Poptávka po vlastnickém bydlení, a to

Ceny nových bytů v Praze se podle Českého statistického úřadu v letošním třetím čtvrtletí meziročně zvedly o 6,7 procenta. To bylo nejslabší tempo za poslední tři roky. Ceny staršího bydlení

Ceny kancelářů lámou rekordy

Investoři do podnikatelských nemovitostí typu kancelářských či obchodních center se letos předháněli o nejlepší úlovy na trhu. Díky tomu se za komerční reality platí částky, které nebyly obvyklé ani před krizí. To tlačí výnosy dolů. U nejlepších nemovitostí jsou takzvané yieldy na úrovni 4,3 procenta. Tak nízké výnosy ještě nikdy nebyly. „Očekáváme, že celkový objem investic do nemovitostí v roce 2019 dosáhne téměř tři miliard eur, meziročně zhruba o 27 procent více,“ uvedl Michal Soták, specialista na realitní investice poradenské společnosti Cushman & Wakefield. Zhruba polovina investic směřuje do kancelářských center. O druhou se dělí hlavně retail a hotely, poslední jsou sklady.

Delikatesy pro Vaše chutné Vánoce

Schinkenspeck
z pultu lahůdek
cena za 100 g

26⁹⁰

BILLA

BILLA
Irský Cheddar
48 % t. v s.
z pultu lahůdek
cena za 100 g

28⁹⁰

BILLA Premium
Tradiční Pražská šunka
150 g

42⁹⁰

100 g = 27,93 Kč

BILLA Premium
Cherry in 70%
dark chocolate
168 g

69⁹⁰

100 g = 41,61 Kč

BILLA Premium
Máslovo-sýrové
krekry
100 g

36⁹⁰

BILLA Premium
Tiramisu
300 g

69⁹⁰

100 g = 23,30 Kč

BILLA

Náš tip na dárek z Billy!

Udělejte radost svým blízkým a věnujte jim
dárekovou kartu na nákup v BILLE.
Kartu Vám nabijeme u pokladen
až do 5000 Kč.

Boeing a dopravci volají mayday

Jiří **LIEBREICH**

Jediný pojem stačí k vykreslení roku 2019 v leteckém průmyslu: Boeing 737 MAX. Úřady po dvou nápadně podobných katastrofách těchto letounů zakázaly v krátké době jejich provoz. Americkému výrobcí i světovým aerolinkám okamžitě narůstaly finanční náklady do astronomických výší. Dodnes bolí o to víc, že je nikdo nečekal.

Z moderních letadel se stala drahá koule u nohy, která krátce před klíčovou letní sezonou připravila dopravce často o významnou část flotily. Celý rok se tak nesl ve znamení nebezpečně vysokých nákladů. A problém trvá.

Nekončící výdaje

„Už nyní je to jedno z nejdelších uzemnění letadel v historii,“ říká bývalý kapitán Boeingu 737 a letecký publicista Ladislav Keller. Samotné rozhodnutí uzemnit daný typ letadla není výjimečné - dříve například postihlo největší dopravní letoun světa A380 vyráběný konkurenčním sdružením Airbus. Účetní Boeingu a jeho zákazníků ale ničí doba, po kterou zapisují

Foto Reuters

pouze do kolonek výdajů, nikoli příjmů. Draze platí od března, a to stále.

Odbyt Boeingu se za letošních prvních jedenáct měsíců meziročně propadl o polovinu na 345 letadel. To se promítlo do hospodaření firmy. Téměř sedmdesát miliard korun prodělala ve druhém čtvrtletí, loni ve stejném období byla v plusu přes padesát miliard korun. Propad pokračoval i ve třetím čtvrtletí, čistý zisk se propadl meziročně o polovinu na 27 miliard.

Drahá snaha udržet zaměstnance

Výrobce odhaduje, že další balík přinejméním 115 miliard korun vydá na kompenzaci dopravcům. Rozhodnutí pozastavit výrobu letadel MAX bez propouštění zaměstnanců vyjde firmu navíc na 23 miliard korun měsíčně, jak odhadují analytici banky JP Morgan.

Boeing kromě toho čelí vyšetřování americkým ministerstvem spravedlnosti a Kongresem stejně jako desítkám soudních sporů s rodinami cestujících, kteří při nehodách přišli o život. Firma bez ohledu na žaloby

slíbila vyplatit pozůstávám 3,4 milionu korun za každou oběť.

Náklady strmě rostou také aerolinkám. Mezinárodní sdružení pro leteckou dopravu zhoršilo výhled letošního čistého zisku leteckých společností o 46 miliard korun. K nejpostiženějším patří americké Southwest Airlines, které mají 34 uzemněných letadel, nejvíce z amerických dopravců. Škody aerolinky se pohybují v desítkách miliard korun. Podobně je na tom také jedna z největších aerolinek na světě American Airlines.

Dopad kauzy pocítil i český dopravce Smartwings. Na stroje MAX v době uzemnění připadla třetina jeho flotily. Majitel firmy Jiří Šimáně vyčíslil škody na sto milionů měsíčně, uvedl deník LN. „Nevybavím si, co horšího může aerolinky nebo výrobce potkat než takto dlouhé uzemnění,“ dodává Keller.

Tratily také cestovní kanceláře, které musejí shánět náhradní letadla. Uzemnění boeingů tvrdě pocítil největší turistický koncern na světě TUI. V uplynulém finančním roce mu klesl čistý zisk téměř o polovinu na necelých jedenáct miliard korun.

ZÁSObY.

Trupy letadel připravené k přepravě do montážního závodu Boeingů 737 MAX se hromadí na skladovacích plochách dodavatele, kanské společnosti Spirit AeroSystems.

Časový průběh kauzy MAX

- **29. října 2018**
Krátce po startu z Jakarty se do moře zřítil Boeing 737 MAX indonéských aerolinek Lion Air se 189 lidmi na palubě. Piloti před pádem hlásili potíže s ovládáním stroje.
- **10. března 2019**
Šest minut po startu z letiště v Addis Abebě se zřítil Boeing 737 MAX. V troskách stroje Ethiopian Airlines zemřelo 157 lidí. Průběh nehody se podobal předěšlé havárii boeingu z Jakarty.
- **13. března 2019**
Americké úřady jako poslední z národních regulátorů nařídily odstávku Boeingů 737 MAX. Stroje tak nikde nesmějí létat.
- **5. května 2019**
Vyšlo nejvo, že v Boeingu věděli o bezpečnostní chybě letounu 737 MAX už rok před první nehodou. Přesto výrobce neinformoval letecké společnosti.
- **26. června 2019**
Americký Federální úřad pro letectví odhalil nová potenciální rizika letounů, návrat letadel do provozu se poněkolkrát odkládá.
- **13. srpna 2019**
Společnosti Boeing klesl odbyt za prvních sedm měsíců roku meziročně o 38 procent na 258 letadel. Konkurenční Airbus ve stejném období dodal 458 letadel.
- **11. listopadu 2019**
Boeing poněkolkrát prodloužil svůj předpoklad návratu letadel do vzduchu, tentokrát na leden 2020. Šéf Evropské agentury pro bezpečnost letectví Patrick Ky už dříve uvedl, že by letadla mohla v Evropě začít znovu létat v prvním čtvrtletí roku 2020.
- **16. prosince 2019**
Boeing se rozhodl pozastavit od ledna výrobu letadel 737 MAX. Na skladě jich má čtyři stovky.

Expanze Letiště Praha

Největší české letiště prožilo drahý rok. Stát z něj vytáhl dividendu 1,6 miliardy korun, tedy více než dvojnásobek oproti návrhu Letiště Praha. Firma navíc oznámila, že investuje dalších šestnáct miliard do rozšíření druhého terminálu. Hotovo má být do roku 2028. Celkové investice pro příštích třicet let se mají vyšplhat na 55 miliard korun.

Autoland dojíždí na rezervě

Kola německé ekonomiky opět jedou na volnoběh a tamní motor se nedaří znovu zažehnout. Průmyslová malátnost největšího evropského hospodářství, které už několik čtvrtletí stagnuje, už proto přidělává vrásky i jeho sousedům. Pro český autoland to znamená, že bude muset čelit nejen přísné environmentální regulaci nabídky, ale také klesající zahraniční poptávce.

První náznaky ochlazení už začali signalizovat tuzemští dodavatelé automobilek. „Očekáváme pokles v tržbách zhruba o deset procent zejména kvůli politicko-ekonomické situaci ve světě. Pociťujeme zpomalení německé ekonomiky, jeden z našich tuzemských zákazníků dokonce vyhlásil insolvenční,“ popsal Petr Novák, ředitel výroby ložisek Koyo Bearings ČR.

Hůře je na tom také zlínská společnost Kovárna Viva dodávající automobilkám výkovky. „V prvním pololetí byla poptávka stabilní. Avšak ve druhém pololetí dochází k výraznému zhoršení,“ sdělil výkonný ředitel podniku František Červenka. Aktuální situace ubere firmě na tržbách pět procent a sníží i ziskovost.

Těžký rok

Vývoj nutí některé firmy dokonce snižovat počty zaměstnanců. „Zatím se nepropouští, ale smlouvy na dobu určitou se neprodlužují a snižuje se stav agenturních zaměstnanců,“ řekl Jiří Bršťák, regionální předák Odborového svazu Kovo z Olomoucka. Právě agenturních zaměstnanců se zeštíhlovací proces dotkne nejvýrazněji. Například jihočeský Engel, výrobce vstříkovacích strojů pro autoprůmysl, oznámil, že s agenturními zaměstnanci už nadále nepočítá. Továrnu bude muset opustit 70 externích pracovníků.

Celý obor včetně dodavatelů dílů čeká těžký rok a bude se tomu muset přizpůsobit.

1,4
miliónu lidí může přijít o práci, pokud se v Česku přestanou vyrábět automobily.

To si myslí také viceprezident Svazu průmyslu a dopravy Radek Špicar: „O míře propadu trhu rozhodne, zda budou uvalena cla na evropská auta ze strany USA nebo zda dojde k brexitu bez dohody,“ dodal.

Náznaky ochlazení se objevují už i u automobilek. Hyundai v Nošovicích kvůli poklesu poptávky jednou za dva týdny zastaví jednu z montážních linek. Škodovka zatím zůstává v klidu, dosud totiž musela řešit spíše nedostatečnou kapacitu. Obecné problémy subdodavatelů ovšem k rozvoji rozhodně nepřispějí.

Náklady versus kvalita

Zpomalení v českém automotive by nemělo v nejbližších letech nikterak drasticky zasáhnout celé hospodářství. Podle ČNB oboru pomáhá dostatečná konkurenceschopnost, a to tím, že nárůst mezd, které průmyslovým firmám zvyšují náklady, doprovází dostatečný nárůst kvality. „V posledních letech tu došlo k rozšíření produkce o modely s vyšší přidanou hodnotou, například o nové modely SUV,“ mírní obavy ze stagnace ČNB.

Tento vývoj podle ní významně přispěl k tomu, že domácí průmyslová výroba zatím pokračovala v mírném růstu či jen lehce klesala, a to i přes již probíhající útlum v německém zpracovatelském sektoru. Relativně slušný růst výkonnosti tuzemské ekonomiky by navíc měl pokračovat. Hlavně díky rozvoji služeb, stavebnictví a obchodu. Jejich výkon potáhne zejména domácí poptávka, kterou zas poženou rostoucí mzdy, odhaduje centrální banka.

Scénáře pro budoucnost

V delším horizontu už jsou ale obavy namíště. Nedokáže-li se český autoprůmysl přizpůsobit technologickým změnám, je zřejmé, že

jeho mimořádné postavení v mezinárodním srovnání výrazně oslabí. Různé budoucí scénáře naznačila analýza poradenské společnosti Deloitte, v níž modelovala dopady rozvoje elektromobility na ekonomiku.

V prvním ze tří nastíněných scénářů Deloitte uvažuje o úplném přemístění výroby motorových vozidel z Česka. „Představa je to jistě extrémní a v dohledné době nejspíše nereálná, ale tento scénář je vymezením dolní hranice možného vývoje,“ připouští tvůrčí studie. Negativní dopad by byl v takovém případě drastický. Ztrátu pro Česko stěžejního segmentu by mírně ale kompenzoval pozitivní vliv zvýšení výroby a distribuce elektřiny. Celkový objem výroby by se snížil o 33 procent,

HDP by se smrškl o čtvrtinu a o práci by přišlo více než 1,4 milionu lidí.

Druhý scénář předpokládá zachování výroby vozů, nepočítá už ale s výrobou spalovacích motorů, převodovek, nádrží, palivových systémů a výfukových systémů. Negativně se projevuje i to, že elektromotory a baterie by se vyráběly v zahraničí. I přesto jsou celkové výsledky tohoto scénáře mírně pozitivní, protože kladný efekt zvýšení výroby elektřiny by převážil nad negativním efektem v automobilovém průmyslu a odvětví pohonných hmot. To ale platí jen v případě, že paliva či suroviny pro jejich výrobu budou české rafinerie dovážet, přičemž elektrická energie bude naopak vyráběna v Česku.

Turbulentní doba

Třetí varianta říká, že se výrobci vozů plně adaptují, objem produkce zůstane stejný a výrobu spalovacích motorů a souvisejících komponent nahradí výroba elektromotorů. Hodnota produkce v ekonomice by se zvýšila o 5,4 procenta, a HDP dokonce

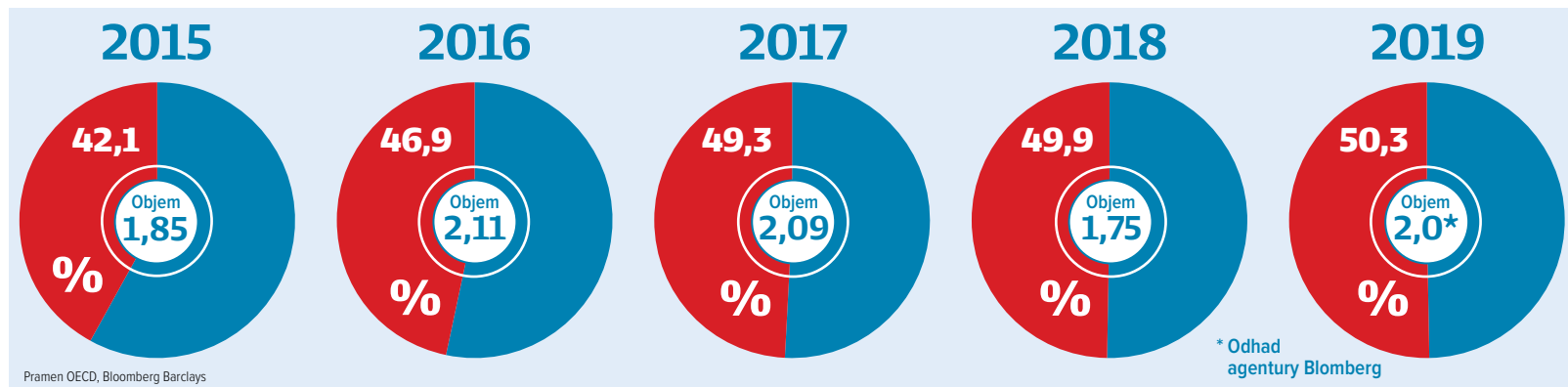
o 5,7 procenta.

I v takovém případě ale bude vývoj v automobilovém průmyslu poměrně turbulentní a pro mnohé likvidační. Automobilky budou muset přenastavit celé odběratelsko-dodavatelské vztahy a zajistit si dodávky baterií, zároveň přitom budou výroba a následný servis elektromobilů méně náročné na pracovní sílu. Byť by v takovém případě vzniklo 213 tisíc nových pracovních míst, v samotném autoprůmyslu by počet pracovníků poklesl.

Vydané globální korporátní bondy v uplynulých letech (v bilionech dolarů)

PODÍL POTENCIÁLNĚ RIZIKOVÝCH DLUHOPIŠŮ S RATINGEM BBB NA CELKOVÉ EMISI BONDŮ S INVESTIČNÍM RATINGEM

Boom firemních bondů může spustit příští recesi

Jaroslav BUKOVSKÝ

Obsedantní snaha světových centrálních bank podpořit hospodářský růst spojená s poklesem úrokových sazeb poblíž historických minim vedla v posledních letech k rychlému rozvoji dluhopisového trhu. Jen za první tři čtvrtletí letošního roku vydaly světové korporace bondy za částku převyšující podle dat agentury Bloomberg 1,95 bilionu dolarů. To je zhruba o deset procent více než za celý loňský rok.

Největší objem v historii

Spolu s obdobnou sumou v roce 2016 šlo zároveň o největší dluhopisovou erupci globálních firem v novodobé finanční historii lidstva. Kvalita nově vydávaných dluhopisů přitom ještě nikdy nebyla tak nízká.

„Příčin dluhového boomu je více. Počínaje politiky a jejich nevolí k reformám přes centrální banky a relativně málo účinnou měnovou politiku. Tisknutím peněz a vyráběním další likvidity se totiž problém s růstem neřeší, ale spíš se nafukují bubliny a investoři se posouvají do ak-

tiv, kterým moc nerozumějí, a to právě v honbě za absolutním pozitivním výnosem,“ uvádí předseda Asociace pro kapitálové trhy ČR Martin Řezáč. Podle ekonomů je hlavní hrozbou dluhopisového boomu fakt, že jejich velký objem v ekonomice může podstatně zdramatizovat průběh příští ekonomické recese. Některé předpovědi přitom hovoří o tom, že svět včetně Česka může právě stát na jejím prahu.

Potíže na obzoru

„Situace zvyšuje pravděpodobnost budoucí recese,“ zdůrazňuje ekonom banky UniCredit Pavel Sobišek. Dluhopisy mohou mít podle odborníků podstatný dopad na počet a velikost insolvencí. „Společnosti, které dluhopisy využívají, jsou často zadlužené více, než by bylo obvyklé v případě bankovního financování, a mají v případě recese menší schopnost pokrýt výpadek zisku a pravděpodobnost, že se tyto společnosti dostanou do úpadku, je proto vyšší,“ vysvětluje David Zlámal, vedoucí partner týmu kapitálového a dluhového poradenství ve střední Evropě ve společnosti EY. Ekonomika pracující s větším

objemem dluhopisů tak může být podle něho více náchylná na dopady recese a ekonomického zpomalení.

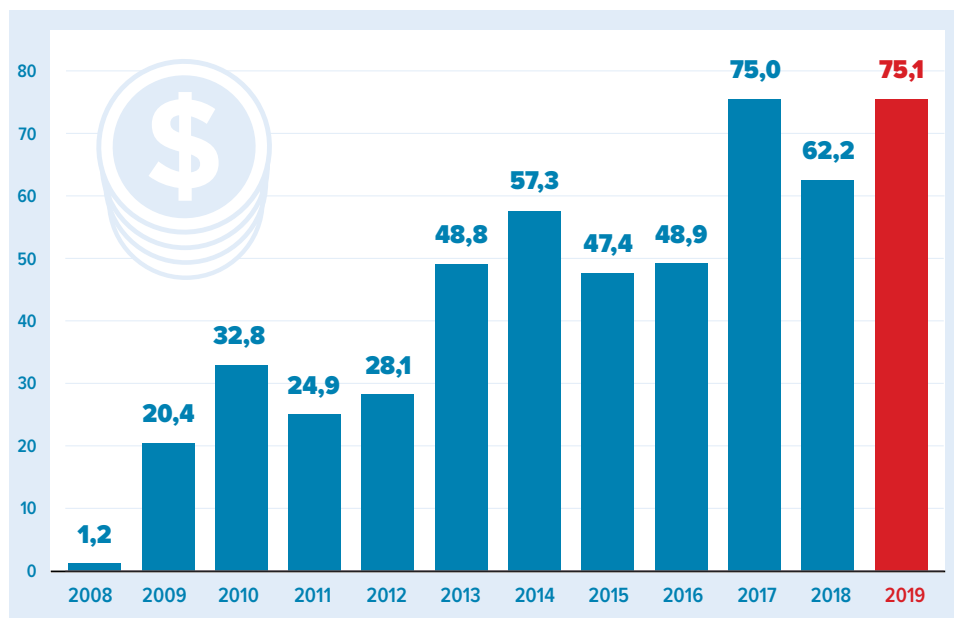
Nízké, či dokonce stále klesající úrokové sazby s sebou navíc vtahují do dluhopisového financování stále více firem hazardujících s důvěrou investorů. „Velká část korporátních dluhopisů má rating BBB neboli nejnižší stupeň investičního pásma. V případě

zhoršení kreditního hodnocení do spekulativního pásma mohou následovat plošné výprodeje z portfolií, které by vyvolaly prudký pokles cen takových dluhopisů,“ připomíná ekonom Cyrrusu Tomáš Pfeiler. Podle dat Bloomberg Barclays tak například letos firmy vydaly 50,3 procenta všech svých dluhopisů s ratingem BBB. To je absolutní historický rekord.

Epidemie a apetit velkých hráčů

Podle údajů serveru tradingeconomics.com průměrné korporátní dluhopisy vydělávají investorům kolem tří procent ročního úroku. Ještě před rokem to přitom bylo o třetinu více. I do segmentu firemních bondů navíc proniká fenomén záporných sazeb, známý v posledních letech

Objem vydaných prašivých dluhopisů (v miliardách dolarů)

spíše z financování některých evropských vlád.

Hřeší tím na obrovský investiční apetit velkých hráčů. „Globální prostředí přeje emitentům, nikoliv investorům do dluhopisů. V segmentu dluhových emisí investičního stupně je téměř 30 procent všech dluhopisů se zápor-

ším 138 miliard korun. To je zhruba o dvanáct miliard více, než kolik čeští byznysmeni skrze prodej dluhopisů nabrali na finančním trhu za doposud rekordní loňský rok.

Pro největší balíky peněz si sice přišly na domácí, či zahraniční trh velké domácí

Příčin dluhového boomeru je více. Počínaje politiky a jejich nevolí k reformám přes centrální banky a relativně málo účinnou měnovou politiku.

ným výnosem do splatnosti,“ zdůrazňuje Řezáč.

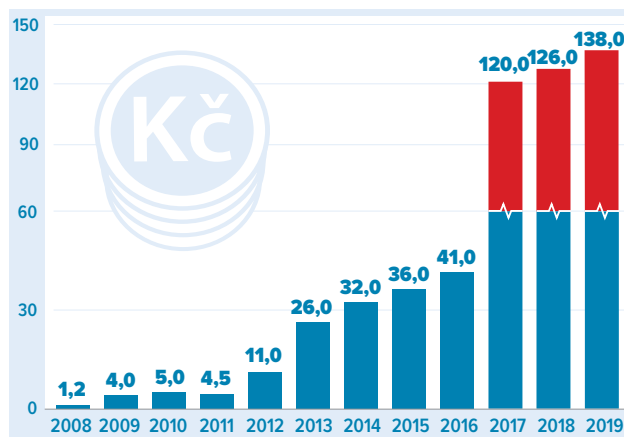
Česko jde s trendem

Dluhopisový boom se nevyhnul ani Česku. Domácí firmy se od počátku letošního roku rozhodly vydat bondy dohromady za přinejmen-

šim 138 miliard korun. To je zhruba o dvanáct miliard více, než kolik čeští byznysmeni skrze prodej dluhopisů nabrali na finančním trhu za doposud rekordní loňský rok.

Zatímco podle dat centrální banky bylo letos uvedeno na trh necelých pět desítek velkých bondových emisí,

Vývoj objemu vydaných dluhopisů českými firmami (v miliardách korun)

Pramen ČNB, Centrální depozitář CP, Patria

u nichž musí vydavatel sestavit podrobný informační prospekt, počet menších emisí odhadují znalci na vyšší stovky. Zejména tyto přitom mnohdy patří mezi značně rizikové. Podle odborníků totiž mnohdy

financují projekty, které by u bank neobstály, anebo nejsou pro banky pro větší půjčku dostatečně důvěryhodné. Výnosů lační investoři, a to především z řad drobných hráčů, na relativně vysoký výnos ale slyší.

Fenomén záporných výnosů zesílil

Celá řada vlád zemí napříč světem letos opět vydělává na tom, že si půjčují za záporné sazby, a reálně tak za své dluhy inkasují peníze. Podle dat agentury Bloomberg ležely koncem letošního listopadu v globálních investorských portfolích ztrátové dluhopisy vydané povětšinou vládami zemí eurozóny v objemu 11,4 bilionu dolarů, což odpovídá bezmála pětině všech vládních bondů na světovém trhu. Suma je zároveň o třetinu vyšší než částka z počátku letošního roku a představuje ekvivalent výkonu české ekonomiky za zhruba 50 let.

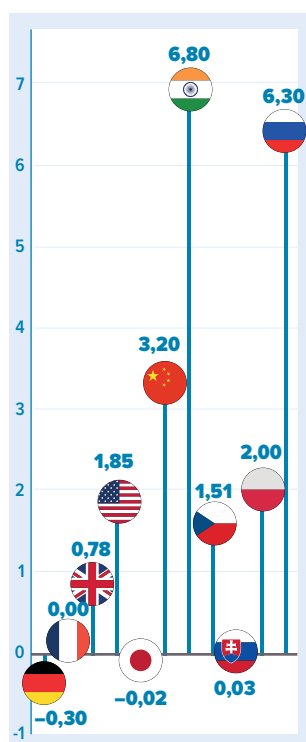
„Díky záporným sazbám se dluh fakticky stává aktivem a dlužníci inkasují peníze za to, že si půjčili. To proměňuje motivace na trhu a narušuje základní ekonomické poučky. Dostáváme se do situace, kdy je racionální půjčovat si, i když to není potřeba,“ říká ekonom BH Securities Štěpán Křeček. Příčinami obrovského objemu záporných státních dluhopisů

je kombinace ekonomické skepse a masivních reakcí hlavních centrálních bank světa. Zatímco ještě na sklonku loňského roku počítal svět s růstem sazeb, letos sílí pod vlivem rostoucího napětí ve světové ekonomice opačné tendence.

Právě letošní obrat v retorice centrálních bankéřů na obou stranách Atlantiku podle ekonomů motivuje kupce ztrátových bondů. Rychle mizející šance, která se získá investovat volné peníze, je však hrozbou pro byznys bank i příjmy budoucích penzistů. „Penzijní fondy,

Ještě na počátku roku 2014 vydělávaly všechny dluhopisy na světovém trhu.

Výše úroku, za který se financují světové vlády (v procentech u desetiletých státních dluhopisů)

Zdroj Thomson Reuters

pojišťovny a banky z toho samozřejmě bude bolet hlava,“ dodává investiční strateg Consequ Michal Stupavský. Právě tyto instituce jsou totiž regulačně nucené ukládat většinu svých prostředků do státních dluhopisů. Podle ekonomů podpoří sílící fenomén ztrátových bondů i orientaci na spotřebu, přeliv úspor z bezpečných do rizikovějších investic či dále přiloží pod kotel rostoucích cen realit.

Ještě na počátku roku 2014 podle statistik Bank of America Merrill Lynch vydělávaly všechny dluhopisy na světovém trhu. „Současnou situaci můžeme považovat za extrém, který však může dále narůstat. Pohybujeme se v neprobádaném území, a proto je těžké odhadovat, zda existuje nějaký strop,“ dodává Křeček. Rozhodující balík dluhopisů s negativním výnosem přitom poslaly v uplynulých letech na trh vlády zemí eurozóny a Japonska, jen dluhopisy za zhruba jeden bilion dolarů pocházejí z jiných regionů světa. /buk/

Miliarda v trapu

Bezmála miliardu korun tak činí aktuálně podle veřejně dostupných zdrojů objem těch dluhopisových emisí, u kterých dlužník buď vůbec nesplácí, anebo přinejmenším nevyplácí investorům domluvený úrok.

Podle statistik serveru Nesplacenedluhopisy.cz, který sbírá investorské ohlasy z jejich saček na tuzemské korporátní bondy, jsou v nějaké formě prodlení s platbou věřitelům bezmála tři desítky emitentů. Nad osudem dalších přitom visí otazník.

„Mezi takzvaným nepoučným retailem je v tuto chvíli několik miliard korporátních dluhopisů prašivého charakteru, tedy firem, jejichž historie je krátká či jejichž obchodní model je velmi rizikový. Někteří držitelé takových dluhopisů přijdou nejen o úroky, ale i o značnou část jistiny,“ dodává Řezáč.

ECB v centru zájmu

- Evropská centrální banka podle očekávání ponechala při letošním posledním zasedání svou měnovou politiku včetně úrokových sazeb beze změny. Zasedání rady guvernérů zároveň poprvé předsedala nová prezidentka Christine Lagardeová. Ta uvedla, že ekonomika eurozóny směřuje k pomalému oživení.
- Prvním cílem Lagardeové je završení takzvané strategické revize ECB do konce příštího roku. To obnáší i vyhodnocení strategie snižování depozitních úrokových sazeb a programu nákupu státních dluhopisů.
- V září ECB snížila svou depozitní úrokovou sazbu o 0,1 procentního bodu na nové minimum minus 0,5 procenta, které doposud nezměnila. Banka zároveň od listopadu opět nakupuje státní dluhopisy, a to v objemu 20 miliard eur.

Kellnerova skupina se vrací do Evropy

Vladan GALLISTL

Skupina PPF nejbohatšího Čecha Petra Kellnera pokračuje v masivních investicích v Evropě. Po loňském nákupu telekomunikačního byznysu ve čtyřech evropských zemích od norského Telenoru letos oznámila převzetí televizní skupiny Central Europe Media Enterprises (CME). Většinový podíl získá od telekomunikačně-mediální skupiny AT&T – Time Warner. Podmínkou transakce ve výši 2,1 miliardy dolarů je ovšem získání souhlasu akcionářů společnosti CME, Evropské komise a národních regulátorů v některých ze zemí, kde CME působí.

Skupina PPF tak diverzifikuje své aktivity, které byly v minulých letech zaměřeny zejména na asijské rozvíjející se trhy, kam pronikla zejména se svou splátkovou společností Home Credit. Tu vlastní Kellner společně s miliardářem Jiřím Šmejcem.

Posílení byznysu v Evropě je navíc v souladu se strategií PPF v oblasti telekomunikací. „Nákupem společnosti CME, respektive jejích mediálních aktivit v pěti evropských zemích, sledujeme především cíl doplnit náš telekomunikační byznys ve střední a východní Evropě. Chceme využít synergie mezi tvorbou mediálního obsahu a jeho distribucí,“ komentoval transakci Petr Kellner.

Technologická konkurence

Trend spojování telekomunikačních firem s médií je patrný již delší dobu na vyspělých trzích, a zejména v USA, kde zmíněný obřad AT&T převzal zábavní kolos Time Warner nebo americká firma Comcast pohltila britskou satelitní platformu Sky.

Jak CME doplní telekomunikační byznys PPF

Pramen: CME

„Kellnerova skupina může na tuzemském trhu spoléhat na silné postavení televize Nova i O2 Czech Republic.“

„Je to v některých ohledech případ, že ‚nejlepší obrana je útok‘, přičemž je to zaměřeno proti technologickému odvětví, které ukrájuje z tržního podílu telekomuni-

kačních firem díky například on-line streamování,“ uvedl k těmto fúzím již dříve Tom Mannion, výkonný ředitel Valuation & Business Analytics v poradenské firmě BDO.

Telekomunikace totiž v posledních letech ztrácejí ve srovnání s technologickou konkurencí, kterou představují hlavně firmy Google, Facebook, Amazon nebo Netflix. Telekomunikační společnosti tak sice jen v USA od roku 1996 investovaly 1,1 bilionu dolarů na vybudování sítí, ale zisky nyní inkasují technologičtí rivalové, kteří se na budová-

ní potřebné infrastruktury nepodíleli.

Telekomunikační obři proto kupují mediální skupiny, aby si zajistili mediální obsah. Ten získá Kellnerova skupina převzetím CME v České republice, na Slovensku a v Bulharsku, kde zároveň vlastní telekomunikační operátory. V dalších pěti zemích vlastní buď jen televize nebo pouze telekomunikační společnosti (viz. grafika).

Snahou tak jistě bude doplnit portfolio v těchto zemích buď o dodavatele obsahu, nebo o telekomunikační společnosti. Ostatně podobný

krok chystala skupina PPF již na začátku roku 2018, když chtěla koupit nejsledovanější bulharskou televizi Nova Broadcasting Group. Transakci ale zamítl na začátku letošního roku bulharský antimonopolní úřad.

Výhody spojení

Sloučení telekomunikačního byznysu a mediálního obsahu může přitom pomoci skupině PPF v konkurenčním boji. „Integrovaná skupina se může lépe bránit digitální konkurencí,“ uvedl analytik České spořitelny Petr Bártek s tím, že PPF může například začít rozvíjet platformu CME – Voyo.

Skupina PPF může rovněž sázet na to, že se na českém trhu zvýší podíl placeného obsahu, jenž je v porovnání s řadou evropských zemí nízký. „Na Slovensku představuje terestrické vysílání (zemská bezplatná televize – pozn. red.) přibližně devět procent oproti 91 procentům placené televize. V Bulharsku je penetrace terestriálu někde kolem pěti procent a v Rumunsku zhruba nějakých deset procent. Naopak v České republice je pořád nadpoloviční podíl terestriálu,“ srovnala již dříve situaci Erika Luzsiczka, ředitelka společnosti Axocom. Ta poskytuje například služby televizním kanálům či placeným televizím. Potenciál pro růst placeného obsahu tak podle expertů na českém trhu existuje.

Kellnerova skupina tak může zejména na tuzemském trhu spoléhat na silné postavení televize Nova, ale rovněž i své telekomunikační odnože O2 Czech Republic. Propojování obsahu s telekomunikačními službami může využít skupina PPF při nabídce různých balíčků pro uživatele. Již nyní ostatně těží internetová O2 TV z exkluzivních práv na fotbalovou Ligu mistrů.

NEKLID. Hongkongem již více než půl roku zmitají nepokoje a protesty obyvatelstva proti snahám kontinentální Číny o postupné podmanění jeho právního systému.

a to i u domácích firem. Jde tak kvůli státním zásahům o podstatně rizikovější podnikání, než například v USA nebo západní Evropě. Právě v Číně je ovšem jádro byznysu skupiny Home Creditu. Spotřebitelské úvěry v Číně představují téměř dvě třetiny veškerého byznysu skupiny.

Přes primární emise akcií by Kellnerova skupina PPF a Šmejčova Emma Capital elegantně vyinkasovaly část hodnoty skupiny Home Credit. Rizika spojená s byznysem v Číně si však zřejmě uvědomili také investoři, k čemuž mohla přispět i situace v Hongkongu.

Místní burzu totiž srážela v posledních měsících dolů obchodní válka mezi USA a Čínou a rovněž nepokoje v Hongkongu. Demonstranty vyhnal do ulic kontroverzní návrh zákona o vydávání osob podezřelých ze spáchání trestného činu do pevninské Číny, jehož schvalování

bylo po protestech zastaveno. Demonstrace ale dál pokračují již několik měsíců v řadě.

Na možnost zrušení burzovního debutu Home Creditu již v září upozornil deník E15. „Pro IPO není dobrá doba. Je to špatně načasované,“ komentoval v té době plány vrcholný finančník, který si nepřál být jmenován. „Nedivil bych se, kdyby to museli odložit,“ dodal. Jeho slova se nakonec naplnila.

Výsledkem nepříznivých informací byl totiž podle informací deníku E15 z finančního trhu tlak investorů na cenu akcií Home Creditu, která se dostala na úroveň, jež zřejmě nebyla pro majitele Home Creditu přijatelná. Kellner ani Šmejč ale nepotřebovali nutně kapitál z trhu a zároveň nejsou zvyklí prodávat lacino, což vyústilo ve zrušení vstupu skupiny Home Credit na burzu. /gal/

Peníze z Hongkongu do Česka nepřitečou

ani na třetí pokus na konec skupina Home Credit nejbohatšího Čecha Petra Kellnera a miliardáře Jiřího Šmejce svou

emisi akcií neuskutečnila. Letos měli oba boháči v plánu prodat část skupiny na burze v Hongkongu, přičemž mohli získat až miliardu dolarů.

Z říše středu ale není jednoduché dostat investované peníze zpět kvůli regulacím. Čína například kontroluje odliv prostředků do ciziny,

315086/12

ADVERTORIAL

Děti se vzdělávaly a přispěly tím na charitu 200 tisíc korun

Znáte Zlatku? Že ne? Chyba. Prostřednictvím netradičně postavených úkolů na interaktivním webu Zlatka.in si žáci prvního a druhého stupně základních škol osvojují základy hospodaření s penězi. Plněním úloh z oblasti finanční gramotnosti sbírají zlaťáky, se kterými dále hospodaří. V průběhu prosince však tyto zlaťáky mohli věnovat charitativnímu projektu konkrétní nadace.

Během prosince se do akce zapojilo 805 dětí, které získaly 140 303 zlaťáků. Ty potom věnovaly buď jednomu vybranému projektu, nebo všem třem. Raiffeisenbank, která web Zlatka.in sponzoruje, následně mezi projekty, kterým děti věnovaly nejvíce zlaťáků, rozdělila 200 000 korun. Nikolka z Be Charity tak získala 100 000 korun na rehabilitační

cvičení, Evička z Nadace Leontýnka 60 000 korun na asistenčního pejska a Nadační fond La Vida Loca 40 000 korun na projekt Život v kufříku, díky kterému vytvoří novorozeňátkům kufřík vzpomínek.

„Je krásné být součástí projektu, ve kterém pomáhají děti dětem. Proto jsme jim nabídli pomocnou

ruku a jejich úsilí proměnili ve skutečné peníze. Nejpilnější střadatel věnoval na projekty více než 13 000 zlaťáků, které si spořil od roku 2017,“ říká Petra Kopecká, tisková mluvčí Raiffeisenbank. „Věnovat část svého výděлку

na charitativní účely je podle našeho názoru nedílnou součástí finanční gramotnosti a v budoucnu bychom na podobných akcích chtěli se Zlatkou spolupracovat i nadále.“

„Je skvělé, že se tento nápad setkal s úspěchem a děti mohly takto pomoci. Samotné stránky ale využívají také rodiče, a především učitelé, kteří je plně začleňují do výuky. Doposud se do projektu zapojilo více než 1300 tříd po celé České republice,“ říká Veronika Tomanová, zakladatelka webu Zlatka.in.

Projekt Zlatka.in navazuje na úspěšné webové stránky Gramar.in, soustředící se na český jazyk, a především na Matika.in, kterou hojně navštěvují školáci nejen u nás a na Slovensku, ale také v Maďarsku a ve Francii.

VÍCE NA: WWW.ZLATKA.IN

Trump versus Čína

Petr FISCHER

Obchodní válka mezi Spojenými státy a Čínou běží prakticky od zvolení Donalda Trumpa americkým prezidentem. Už před volbami Trump upozorňoval na Twitteru: „Čína znásilňuje Ameriku, což nemůžeme dovolit. Jenže tohle oni právě dělají, je to největší krádež v historii světa“.

Útoky na Čínu a její vývozní a ekonomickou kolonizaci Ameriky pokračují neustále během Trumpova prezidentského mandátu. Na shromážděních s voliči je to jedno z hlavních témat.

Po nástupu k moci se překvapivě zdálo, že se Trump s Čínou dohodne.

Foto Shutterstock

Už v dubnu 2017 navštívil čínský prezident Si Ťin-pching Trumpovu rezidenci na Floridě, vznikla dohoda o úpravě vzájemných obchodních vztahů. Ještě v listopadu téhož roku jel pak Donald Trump na ná-

vštěvu do Číny, vztahy se oteplily, jak hlásili oba státníci. Trump si pochvaloval velikost Si Ťin-pchinga, která se blíží světové velikosti jeho samotného.

Už v únoru 2018 ale USA vyhlásily zavedení takzva-

ných globálních bezpečnostních tarifů pro dovoz solárních panelů. Toto opatření tvrdě dopadlo na čínské výrobce. Následovala cla na dovoz oceli a hliníku, Čína pak v dubnu reagovala cly na vybrané

výrobky z USA v hodnotě tří miliard dolarů. Bylo to varování Američanům, že se Čína bude bránit.

Přípravy na obchodní válku pokračovaly, Čína vždy zareagovala odvetnými opatřeními. Zavedla se vzájemná cla na pečlivě vybrané druhy zboží, objem celně zatěžovaného zboží narostl na desítky, posléze na stovky miliard dolarů.

Obchodní válka se naplno rozpoutala až 6. července 2018. Poslední událostí v tomto litém boji, který trvá už rok a půl, je dohoda o uvolnění situace z pátku 13. prosince 2019. Úplné vyřešení sporu je ale v nedohlednu.

Autor je spolupracovník redakce

314007/36

INZERCE

An advertisement for Galatea Superior. The top half shows a large, multi-story building with arched windows, overlaid with the text "POCIT KTERÝ CHCETE ZNOVU PROŽÍT" in a light blue font. Below this, there are three smaller inset photos: a wine cellar with wooden racks, a hotel room with a bed and chair, and a modern hotel lobby with a curved reception desk. On the right side, the Galatea logo is displayed, consisting of a circular emblem with a 'G' and the text "GALATEA SUPERIOR" below it.

RELAXAČNÍ A SVATEBNÍ AREÁL GALATEA

HOTEL / RESTAURACE / WELLNESS / GALERIE VÍN

GALATEA.cz

UDÁLOSTI OBCHODNÍ VÁLKY KROK ZA KROKEM

6. ČERVENCE 2018

USA zavádějí dovozní cla ve výši 25 procent na **818 výrobků** dovážených z Číny, dalších 254 výrobků je v čekacím celním režimu s návrhem na clo 25 procent. Celkově jde o zboží v objemu 50 miliard dolarů; **Čína reaguje zavedením cel na 545 druhů** amerického zboží včetně zemědělských produktů a automobilů, celková výše 34 miliard dolarů.

twitter.com/e15news

Donald TRUMP:
Obchodní války jsou dobré, snadno se vyhrávají. *2. 3. 2018

10. ČERVENCE 2018

USA vydávají seznam **6000 druhů čínského zboží**, na něž bude uvaleno clo ve výši 10 procent, hodnota zásahu dosahuje 200 miliard dolarů.

3. SRPNA 2018

Čína zavádí cla na **5207 druhů amerického zboží**, od 5 procent do 25 procent. Jedná se o potraviny, textilie, sklářské výrobky, zdravotnická zařízení. Celkový objem 60 miliard dolarů.

7. SRPNA 2018

USA zavádějí již oznámená cla, upravují seznam cleného čínského zboží, celková hodnota zdaněvaného zboží dosahuje 400 miliard dolarů.

14. SRPNA 2018

Čína formálně žaluje USA u Světové obchodní organizace kvůli clům na solární panely.

23. SRPNA 2018

Čína podává další žalobu na USA u WTO.

7. ZÁŘÍ 2018

Prezident Trump hrozí dalšími cly na čínské zboží v hodnotě 517 miliard dolarů.

12. ZÁŘÍ 2018

USA zvou Čínu k jednacímu stolu o omezení cel na zboží za 200 miliard dolarů, které se připravuje.

18. ZÁŘÍ 2018

Čína hrozí odvetnými cly na zboží v hodnotě 60 miliard dolarů, pokud USA zavedou další cla oznámená 12. září.

22. ZÁŘÍ 2018

Čína ruší obchodní jednání s USA.

24. ZÁŘÍ 2018

USA zavádějí slibovanou **třetí vlnu cel za 200 miliard dolarů**, Čína reaguje podobně.

30. ŘÍJNA 2018

USA oznamují, že chystají cla na zbylé čínské zboží.

9. LISTOPADU 2018

Telefonické rozhovory o klidu zbraní v obchodní válce.

19. LISTOPADU 2018

USA oznamují plán na omezení vývozu nových moderních technologií, zpřísnění pravidel jejich vývozu do Číny.

2. PROSINCE 2018

USA a Čína se dohadují na prozatímní klidu obchodních zbraní.

14. PROSINCE 2018

Čína prozatímně ruší 25procentní cla na dovoz amerických aut a náhradních dílů, na 90 dní odlehčuje i v dovozu sójových bobů.

LEDEN 2019

Třídenní jednání v Pekingu; dvoudenní rozhovory ve Washingtonu; **prodlužuje se přechodné období „klidu zbraní“** na dalších 90 dní.

7. ÚNORA 2019

Prezident Trump odmítá schůzku s prezidentem Si Ťin-pchingem, dokud se nevyřeší obchodní válka.

11. – 15. ÚNORA 2019

Obchodní jednání na nejvyšší úrovni v Pekingu (bez Trumpa).

22. – 24. ÚNORA 2019

Obchodní jednání ve Washingtonu, Trump oznamuje posunutí celního moratoria, čeká dohodu v březnu.

31. BŘEZNA 2019

Čína prodlužuje celní moratorium na dovoz aut a náhradních dílů.

13. DUBNA 2019

USA a Čína ustavují kontrolní úřady, které dohlédnou na dodržování cel a na možnost jejich snížení.

5. KVĚTNA 2019

Prezident Trump hrozí zvýšením některých cel z 10 procent na 25 procent a zavedením dalších v hodnotě 200 miliard dolarů, respektive 357 miliard, které zahrnuje prakticky veškeré dovážené čínské zboží.

10. KVĚTNA 2019

USA **zvysují cla** na vybrané čínské zboží z 10 procent na 25 procent.

13. KVĚTNA 2019

Čína oznamuje zvýšení celních tarifů a zavedení dalších cel.

16. KVĚTNA 2019

Čínská firma **Huawei je zařazena na seznam** společností, kterým americké firmy mohou dodávat zboží jen se souhlasem americké vlády.

31. KVĚTNA 2019

Čína zveřejňuje stejný **seznam „zakázaných“** amerických firem.

1. ČERVNA 2019

Čína poročně zvyšuje cla na veškeré americké zboží, které bylo dosud na celních seznamech.

18. ČERVNA 2019

Prezidenti obou zemí se setkávají na summitu G20, Trump vyhrožuje, že zavede cla i na zbylé čínské zboží za 357 miliard dolarů.

21. ČERVNA 2019

USA rozšiřují seznam „zakázaných“ technologických čínských firem, jsou na něm Sugon, Wuxi Jiangnan Institute of Computing Technology, Higon, Chengdu Haiguang Integrated Circuit, Chengdu Haiguang Microelectronics Technology.

29. ČERVNA 2019

Nové zahájení obchodních rozhovorů, odlehčení zákazu pro Huawei.

9. ČERVENCE 2019

USA vyjímají z celního režimu 110 čínských výrobků, začínají vydávat licence pro obchodování s firmou Huawei.

16. ČERVENCE 2019

Prezident Trump opět hrozí cly na zbylé čínské zboží.

1. SRPNA 2019

Prezident Trump oznamuje zavedení cel ve výši 10 procent na **další čínské zboží za 300 miliard dolarů**.

6. SRPNA 2019

Jüan prudce poklesl k americkému dolaru, Američané obviňují Čínu z manipulace s měnou, čínské firmy odmítají kupovat nové zemědělské produkty amerických firem.

13. SRPNA 2019

USA odkládají zavedení nových cel a vyškrtávají čínské zboží z chystaných seznamů.

23. SRPNA 2019

Čína oznamuje rozsáhlé **zvýšení celních tarifů** za více než **75 miliard dolarů**, Trump reaguje výhrůzkou odvetných opatření.

1. ZÁŘÍ 2019

USA zavádějí další cla na zboží v hodnotě 125 miliard dolarů.

2. ZÁŘÍ 2019

Čína žaluje USA u WTO za dovozní cla na čínské zboží za 300 miliard dolarů.

11. ZÁŘÍ 2019

Čína oznamuje výjimky z celního režimu amerického zboží.

20. ZÁŘÍ 2019

Po jednáních oznamují USA výjimky z celního režimu na 400 druhů dováženého čínského zboží.

11. ŘÍJNA 2019

Prezident Trump oznamuje, že po jednáních s Čínou dochází k **uvolnění celního režimu** na vybrané zboží v hodnotě 50 miliard dolarů.

18. ŘÍJNA 2019

USA oznamují vyjmutí z celního režimu vybrané čínské zboží v hodnotě 300 miliard dolarů.

1. LISTOPADU 2019

Čína vyhrála spor s USA u WTO. Může zavést celní kompenzace za 3,6 miliardy dolarů.

7. – 8. LISTOPADU 2019

Jednání o stažení celních opatření.

13. PROSINCE 2019

USA a Čína se dohodly na uvolnění celního režimu, což je zatím největší zklidnění zbraní v probíhající obchodní válce. Američané **nezdání zboží za 160 miliard dolarů, Číňané za 120 miliard**. Obě strany se také zavázaly k dovozu nezdaněného zemědělského zboží v dalších dvou letech, z čínských stran jde o objem 200 miliard dolarů.

Barvou letošního roku byla zelená

Pavla PALAŠČÁKOVÁ

Časopis Time nijak překvapivě minulý týden určil osobností roku Gretu Thunbergovou. Mladá švédská ekologická aktivistka zaměstnává v posledních měsících mnoho myslí. Někteří jejímu emotivnímu turné po mezinárodních konferencích tleskají, další ji zesměšňují a urážejí. Faktem ale je, že část politiků naskočila na vlnu veřejného mínění a začala konat nebo alespoň činy přislíbila. Až čas ukáže, jestli jsou klimatické obavy oprávněné, nebo jde o nafouknutou bublinu, kvůli které země utratí spoustu peněz a zůstane po ní řada ukvapených a nedomyšlených rozhodnutí.

Thunbergová neříká nic nového, o nutnosti jednat proti globálnímu oteplování se snaží ekologové i řada vědců přesvědčit politické elity celé dekády. Nyní se zdá, že většího úspěchu mohou dosáhnout školáci, kteří apelují na dospělé, aby jim neupírali budoucnost. „Když jste lídrem a každý týden mladí lidé demonstrují s tímto vzkazem, nemůžete zůstat neutrální,“ řekl Time francouzský prezident Emmanuel Macron.

Unie hledá cestu k uhlíkové neutralitě

A poslední vývoj skutečně nasvědčuje tomu, že Evropská unie chce být tahounem zelené revoluce. Nová Evropská komise v čele s Ursulou von der Leyenovou představila plán, který počítá s cílem dosažení takzvané uhlíkové neutrality do roku 2050. Součástí návrhu je i pomoc zemím a regionům, které jsou na těžbě a využití fosilních paliv silně závislé, kupříkladu Polsku.

Středoevropská země se přesto stala jedinou, která

PŘESVĚDČUJE. Mladá ekologická aktivistka Greta Thunbergová zvýšila zájem o klimatické změny mimo jiné i školními protesty a stávkami.

„Když jste lídrem a každý týden mladí lidé demonstrují s tímto vzkazem, nemůžete zůstat neutrální.“

se na následném summitu ke klimatické neutralitě odmítla přihlásit. Varšava dostala výjimku, o jejím připojení k závazku by se mělo rozhodnout za půl roku, až bude jasnější podoba unijního dlouhodobého rozpočtu a zmiňovaného fondu. Macron uvedl, že vzhledem k polské závislosti na uhlí postoj země chápe. Zároveň však varoval, že případné polské veto evropský zelený program neohrozí, jelikož může být prosazen kvalifiko-

vanou většinou. „A jestliže Polsko nakonec svou účast nepotvrdí, samo ukročí z evropských mechanismů včetně mechanismů finanční solidarity,“ zdůraznil.

Ekologii začínají brát vážně i pravicové strany

V některých evropských zemích začala environmentální témata natolik rezonovat, že vdechla nový život zeleným stranám. Nejviditelnějším příkladem je Německo, kde měli Zelení ve volbách v roce 2017 devět procent hlasů. Nyní se stabilně drží kolem dvaceti procent, a pokud tento trend potrvá, mohou po příštích volbách pomýšlet na vstup do vlády. Ohled na ekologii byl dlouho levicovou doménou, současný tlak ale začíná dopadat i na pravicové strany. „Ano, je to jeden z největších problémů, kterým svět čelí,“ připustili na téma klimatické krize

před nedávnými volbami britští konzervativci.

V navrhovaných opatřeních a radikálnosti kroků však mezi nimi a zelenými zůstávají velké rozdíly. Toryové kupříkladu chtějí vyčlenit nemalé prostředky na energetické úspory domácností, což jim zároveň pomůže snížit náklady. V principu podporují větrné elektrárny, zdůrazňují ale souhlas místních komunit. Nechtějí však slyšet o eliminaci ropného průmyslu země a nebrání se stavbě další jaderné elektrárny, která by vyrovnala kolísání výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů. Podotýkají však, že stavba by se musela finančně vyplatit.

Trump a Bolsonaro lobbují za hospodářství

Mimo Evropu však zůstává řada politiků vůči volání mladé generace odolná. Týká se to i nejvýznamnějšího

světového lídra, amerického prezidenta Donalda Trumpa. Šéf Bílého domu se dokonce vydal opačným směrem. USA minulý měsíc oznámily, že oficiálně zahájily proces odstoupení od pařížské klimatické dohody z roku 2015 o snižování emisí. Podle Trumpa dohoda znevýhodňuje americkou ekonomiku, jelikož je málo přísná vůči asijským konkurentům USA. I ve Spojených státech by ale mohl brzy nastat obrat, ekologii ve svých programech považuje za jednu z priorit řada demokratických kandidátů.

Symbolem obzvláště vtrvalého vzdoru vůči všemu zelenému se letos stal brazilský prezident Jair Bolsonaro, který je obviňován z lehkavážného přístupu k odlesňování Amazonie. Ochránci přírody varují, že deštivý prales letos mizel nejrychlejším tempem za posledních jedenáct let. Bolsonaro se proto dostal do křížku s evropskými politiky v čele s Macronem a německou kancléřkou Angelou Merkelovou.

Francie opakovaně varuje, že kvůli němu odmítne ratifikovat dohodu o volném obchodu se sdružením Mercosur. „EU je přední světovou obchodní silou, takže musíme tyto obchodní dohody využít, abychom přispěli k naší vizi o správné globalizaci. A nemůžete mít na jedné straně klimatickou akci a na druhé globalizaci, která klima ničí,“ uvedl před pár dny šéf environmentálního výboru Evropského parlamentu a francouzský politiký spojenec Macrona Pascal Canfin. EU se chystá svou zelenou vizi globálně prosazovat i pomocí uhlíkového cla. Dopadne na výrobce ze zemí, které klimatické výzvy ignorují a mohou tedy nabízet své výrobky levněji než evropští producenti.

Globální ohiska napětí

Na sklonku roku 2019 zuří nebo alespoň doutná ve světě řada konfliktů, které mají větší než jen místní či regionální dosah. Zvláště neklidným místem tradičně zůstává Blízký východ, situace se také značně vyhrotila v Jižní Americe. Pozornost si zasloužilo i dění v Hongkongu, kde se obyvatelé bouří proti sílící kontrole Číny. /pap/

MEXIKO

Mexiko i nadále zůstává jedním z nejnebezpečnějších míst světa, vláda si nedokáže poradit s drogovými kartely, které navíc částečně pozměnily svůj byznys. Počet vražd v zemi vytrvale roste, jen za první půlrok letoška tam bylo zavražděno téměř osmnáct tisíc lidí. Americký prezident Donald Trump ale nedávno upustil od plánu zařadit kartely na seznam teroristických organizací, jelikož násilí dopadá i na americké občany.

JIŽNÍ AMERIKA

Turbulentní rok má za sebou Jižní Amerika, čelící mixu politických a hospodářských výzev. Ve Venezuele pokračovaly pokusy zbavit se prezidenta Nicoláse Madura, v Bolívii v listopadu pod tlakem protestů podal demisi dlouholetý prezident Evo Morales. Nepokoje vyvolané úspornými opatřeními a nespokojeností s životními podmínkami se rozhořely v Ekvádoru, Chile a Kolumbii, kvůli korupci panuje napětí i v Peru.

LIBYE

Ani rok 2019 neskončí stabilizací situace v Libyi. Nitky občanské války přitom sahají daleko za hranice země. Své zájmy tam na straně vlády v Tripolisu prosazuje Turecko. Egypt, Saúdská Arábie a Spojené arabské emiráty zase zřejmě podporují síly Chalífy Haftara. Z toho je podezříván i Rusko. V poslední době se proto spekuluje o tom, že by Haftar mohl brzy obsadit Tripolis.

LIBANON

Libanon se aktuálně potýká s protesty obyvatel, politickou i ekonomickou krizí. Po říjnových demonstracích oznámil rezignaci premiér Saad Harírí. Později vyvolaly nové demonstrace informace, že elity země chtějí, aby vládu sestavil znovu. Harírí tento týden novou kandidaturu popřel. Země každopádně naléhavě potřebuje nový kabinet, schopný řešit hospodářské problémy. Mezinárodní společenství svou pomoc podmiňuje příslibem změn.

SÝRIE

Podzim ukázal, že dění v Sýrii má stále nejen regionální dopad. Prezident Bašár Asad dostává stále více území zpět pod kontrolu, ostatní hráči se snaží využít příležitosti nebo alespoň částečně zachovat svůj vliv v zemi. O moc tam tak válčí zejména Rusko, Írán, USA, Turecko a Kurdové. Svět přitom doufá, že soupeření nepodníží opětovný růst Islámského státu.

ÍRÁN

Země nepřispívá pouze k napětí v regionu, ale i na globální scéně. Poté, co USA loni vypověděly jadernou dohodu z roku 2015 a obnovily sankce, přestává Teherán plnit z ní vyplývající závazky. Během roku se spekulovalo i o možnosti vojenského zásahu USA, nyní se však zdá, že se situace trochu uklidnila. Írán má za sebou také další vlnu protestů, které si podle amerických zdrojů vyžádaly až tisícovku životů.

JEMEN

Zářijový útok na ropná zařízení v Saúdské Arábii společně s dozruly loňské vraždy novináře Džamála Chášukdzího na chvíli upřely pozornost světa k Jemenu, který se od roku 2014 potýká s občanskou válkou a humanitární katastrofou. Jen v bojích tam zahynulo sto tisíc lidí, další zemřeli hladu. V zastoupení místních hráčů tam měří síly regionální rivalové Rijád a Teherán, aktuálně se objevují opatrné náznaky, že mají vůli konflikt ukončit.

UKRAJINA

Kyjev dostal na konci roku slabou naději na vyřešení konfliktu v Donbasu. Na prosincovém summitu normandské čtyřky, kde se prvně setkali prezidenti Ukrajiny a Ruska Volodymyr Zelenskij a Vladimir Putin, se dojednalo dodržování příměří, výměna zajatců a příprava voleb na odbojném území. Bez řešení ale zatím zůstává pro Ukrajinu palčivý problém kontroly hranice s Ruskem.

AFGHÁNISTÁN

V americkém tisku se v závěru roku objevily úniky vládních materiálů, z nichž vyplývá, že všechny administrativy poskytovaly zavádějící informace o osmnáct let trvající válce. Ta si vyžádala životy více než dvou tisícovek amerických vojáků a stála zemi stovky miliard dolarů. Zainteresovaní dle dokumentů přiznávají, že americká snaha zcela selhala. Na sklonku roku ožila naděje na obnovení mírových rozhovorů s Tálibánem. Není přitom jasné, jaké plány na stažení vojáků prezident Donald Trump má.

HONGKONG

Mezinárodní pozornost od léta zaměstnávají protesty v Hongkongu, který se bouří proti snaze pevninské Číny dostat region více pod kontrolu. Měly velký dopad na výsledek místních voleb, které ovládla opozice. Svět především zajímá, jak zareaguje Peking. Finanční centrum, žijící i z turistiky, vyčerpávají nepokoje i po ekonomické stránce, zvláště v době, kdy pociťuje dopady obchodní války mezi USA a Čínou.

Doba je zralá na válku

Foto: E15, Michael Tomáš Zx

Byl rok 2019 bohatší na příběhy než ten minulý? Vidí je ten, který se jejich vyprávěním živí? A jsou Vánoce jediný čas, kdy jsou Češi ochotni věřit story o Ježíši? „Musel bych hodně přemýšlet o symbolickém příběhu končícího roku. Jsme zahlceni tolika historkami a informacemi, že to nestíháme dopřemýšlet, natož prožít,“ říká režisér Jiří Strach.

Hana FILIPOVÁ

E15 Napadá vás, který příběh roku 2019 by byl hodný zfilmování? Těžká otázka. Musel bych se hodně zamyslet...

E15 Nevyskočí okamžitě nic zásadního?

Právě že ne. I proto že s tolika zprávami nestíháme vše v nějaké empatii prožít. Příběhy zůstávají v rovině rychlých událostí, že se stalo to a to. Je to samá flash - flash - flash. Vlastně je symptomatické, že si na jeden významný příběh nemohu vzpomenout. Jsme emotivně přehlceni. To je hrozné, že? Který byste vybrala? Společenský? Politiku?

E15 Příznačných mi jich přišlo několik: z politiky, společenská témata i ekonomická.

Asi bychom měli každý jiný seznam tím, jak se pohybujeme v jiném prostředí. Vzpomínám si na věc, která ani nevím, zda se stala letos nebo už loni. V Německu našli postiženou paní z Čech, která s třináctiletou dcerkou odešla odněkud z Plzeňska, měsíc byla ztracená a najednou ji našli v Hamburku. Představoval jsem si, co asi dělaly, jak se tam dostaly, co jedly? Dospívající holka se asi musela o mámu starat. Kde přespávaly, z čeho žily, bez peněz?

E15 Chápu. Vidíte za tím už více než jen titulek.

Tahle doba přináší spoustu divných zážitků. Když jsem byl letos v Itálii, potkali se zrovna Trump s Kimem. Bylo to vyhecované. Co se stane? Usmíří se? Jak to bude pokračovat? Ale vlastně se stalo prd, tak jako vždycky. Žijeme svět těchto mediálních příběhů, které jsou mnohdy větší fikce, než dokážeme vytvořit my, filmoví režiséři. Je to absurdní.

E15 Nedokážeme stvořit drama, komedii? Jde nám jen sci-fi?

Když to řekneme obecně a vztáhneme na film. Srovnajte si dobu 60. let ve filmu a dnešní. Kolik vzniká filmů, které by reflektovaly současnost, jak to bylo tehdy?

E15 Minimum.

Ano, ze dvou důvodů. Doba je mnohem rychlejší. Když jste natočila v 60. letech film, trvalo minimálně rok, než šel do kin. A téma bylo pořád aktuální. Dnes, když se rozhodnete reflektovat nějaké téma, všichni ho vyždímají a za tři neděle je mrtvé.

E15 A ten druhý důvod?

Žijeme témata, která jsou plytká. Nefilmová. Teď třeba světu vládne gender nebo

klimatická změna. Ale nevím, zda bude vládnout za pět let, nebo si liberální progresivisté najdou nějakou novou fangličku a bude trendy něco jiného.

Člověk-filmař možná v trapné touze, aby tady něco zanechal a promítal se i za dvacet let, asi nechce udělat zboží, které za rok nebude nikoho zajímat. Takže máme my filmaři tendenci utíkat do témat tradičnějších nebo všeplatnějších. Vašek Marhoul udělá Nabarvené ptáče, protože co je svět světem, už nikdo druhou světovou válku nevymaže a s ní ani jeho film. Já třeba udělám Anděla Páně, protože mám pocit, že pohádka, apolitická, bude fungovat taky ještě za pár let. Ale kde jsou filmy, které by reflektovaly dnešek?

EB Ano, nejsou.

A proto tvrdím, že doba není inspirativní. Vlastně mnoho-

není co skutečně vážného řešit, začnou lidé řešit kravinu. Malichernosti.

EB Jsme teď trochu v období podobném třeba osmdesátkám? Zahníváme a utíkáme k malým radostem typu chalupaření, jen toho teď máme víc?

Ty dvě doby se úplně srovnávat nedají. Tehdy jsme měli velkého nepřítele, aspoň některý. Měli jsme velké téma, bolševiky, neměli je rádi. Jen jsme se báli ruských tanků z Milovic, aby nás nerozjezdily jako na Tchien-an-men. Ale měli jsme téma. Dnes tím, že máme svobodu, jako bychom se v ní nějak ztratili.

EB Je to česká vlastnost, že neumíme zacházet se svobodou? Potřebujeme ten mocnářský dohled nebo kuratelu jiné velmocí?

patří svět, může uklouznout po banánové slupce a dát si na držku. Ta rána ho většínou vrátí trošku na zem. Je to příklad jednoho nafoukance, ale souvisí to s pýchou ve společnosti.

Jsem přece tak trochu nafoukaný. Máme pocit, že my, západní společnost, jsme nejdemokratičtější, nejvyšší, nejrozumnější a zbytku světa budeme říkat, jak to mají dělat. Poučujeme všechny: Rusy, jak to dělají špatně. Čínu a Indii, jak se nestarají o odpadky a plasty nechávají plavat v mořích. Greta poučuje kanadského premiéra. A když to nebudou dělat podle nás, jsou blbí. Tak jsme nafoukaní. Vlastně nám tu banánovou slupku přeju. Ale ne zas tak, abychom jako civilizace úplně chcipli.

EB Chciplíme na to, že západní svět - Evropa - málo brání tradiční hodnoty? Že se vytrácejí věci, na kterých západní civilizace odjakživa stála? Západní civilizace je postavena na anticko-židovsko-křesťanských pilířích. Epochálně na nich stojí. Jestli je škrtíme a Lisabonská smlouva si je nepřizná do své preambule, abychom někoho náhodou neurazili, vlastně neřekneme hodnotového nic. To je výsledek korektnosti. V písmu svatém je krásné podobství: když někdo staví dům, má ho stavět na skále, nikoli na písku. Potřebuje pevný základ. A my bychom radši nestáli na ničem? To si ještě můžeme říct, že nemáme rádi ani antiku, ani židy, ani křesťany a já se ptám, jaké tedy jsou ty jiné hodnoty, na kterých Evropa stojí?

EB Monsignore Tomáš Holub v jednom z rozhovorů pro deník E15 říkal, že jsme se dostali do doby postkřesťanské, která je založena na konzumu. To je základ, na kterém funguje západní Evropa. Souhlasíte?

V tomto bych s otcem Tomášem i mohl souhlasit. Ale není to postaveno jen na konzumu. Společnost je hladová po duchovních tématech. Když natočím mysteriózní krimi, baví lidi více

než obyčejná detektivka. Protože je tam nějaké tajemství, přesah do duchovna. Proto chodí lidé cvičit jógu. Hledají duchovní hodnotu - protože škrtli tu, ze které vyrůstali, musejí asi najít jinou. Jenže to už je rozpadlé ve svém základu. Přitom co dělal bůh celá léta? I ti antičtí bohové, i židovský bůh. Celou společnost sjednocovali, byl to jeden dostředivý moment, kolem něž se všechno kroutilo. Dnes, jak si každý najde své, nemáme nic, co by nás duchovně sjednocovalo.

EB Až na ten konzum.

Jasně. Z něj to asi vychází, někde v konzumu začíná rozmazanost naší společnosti.

EB Bráníme se před vnějšími vlivy, z našeho pohledu jinými, než na kterých stojí Evropa,

proto, že bráníme ten konzum?

To si nemyslím. Existuje strach o „pohodlnost“, ne primárně o „hmotnost“. Umíme dát peníze na charitu, poslat něco ze svého nadbytku. Jde o pohodlnost, o teplou pec s vlastní teplou peřinou.

EB A strach z jinakosti?

Asi, ale nikdy rozhodnutí nemohou jít do extrému. Třeba u uprchlíků. Nemyslím, že máme vzít všechny, protože mnohdy nevíme, z jakého výcvikového tábora teroristů přicházejí, ale nemůžeme ani říct, že nás jejich osud nezajímá. Osudy dětí, osudy jejich matek... Vždy se musí najít rozumný kompromis, jenže Evropa není schopna se shodnout. Protože jsme rozatomizováni, což bohužel začíná vycházet z té duchovní jinakosti a různorodosti.

EB Ale ty vlivy tady byly vždycky. Historicky se přece na evropské území dostaly mnohokrát jiné národy, kultury, zvyky.

To se vracíme do dávné historie. Samozřejmě to tak bude, co je svět světem. Ale možná teď skutečně přijde masivní vlna, kterou Evropa nebude schopna zadržet, bude ji muset absorbovat. Přijde sem jiná kultura, jiný styl života, přestanou se dodržovat místní zákony a svět, který známe, se změní či posune. Možná se na chvíli zabrzdí. To bylo vždycky. Když křesťanství okupovalo antický Řím, také se začal měnit. Přišli Vandalové a Gótové, Řím se rozpadl a humanistický vývoj se zbrzdil. Tak se to stane zase, no a co?

EB Je vůbec kam chvátat?

Nevím. Ale jako věřící člověk odpovídám: pán bůh má určité svoje plány a nemohou být špatné. Nejsem „föb“, strach. Pořád věřím pánu bohu, že to má vymyšlené. Jen zatím nevím jak. A když nevíme, tak se bojíme. Vždycky.

EB Jsme u boha. Vy ho v pohádce Anděl Páně zobrazujete, z křesťanských věcí si tak trochu děláte legraci.

Ale laskavou, podotýkám. »

Jiří STRACH (46)

- Ve filmu se objevoval už jako dítě, po studiích na FAMU se věnuje především režii filmů a televizních seriálů.
- Byl odborným asistentem katedry režie FAMU a působil jako pedagog katedry tvorby Filmové akademie Miroslava Ondříčka v Písku.
- Drží několik ocenění, získal cenu Elsa za režii dramatu Operace Silver A a BrainStorm, v roce 2014 dostal za film Osmý cenu Best European TV Drama.
- Jeho dvě pohádky Anděl Páně patří k nejnavštěvovanějším českým filmům a zároveň ke komerčně nejúspěšnějším.
- Je aktivní katolík, v roce 2010 byl jmenován členem Mediální rady České biskupské konference. Je ženatý.

„Člověk něco řešit potřebuje, aby měl pocit důležitosti. Ale když není co skutečně vážného řešit, začnou lidé řešit kravinu.“

krát ani není krásná, protože když si vezmete třicátá léta a jak chodily oblékané holky... To byla radost kouknout. Dneska? Vždyť nerozpoznáte, zda je to holka, nebo kluk. Všechny půvaby se snažíme smazat, protože jsou zřejmě genderově nekorektní. Žijeme divnou dobu bez hlubokých dramát. Totiž - co jsou naše dramata? Máme co jíst, máme lékařskou péči, dobré léky, nemocnice, policie funguje, stát relativně nějak funguje, máme čím jezdit.

EB Takže doba je zralá na krizi? Protože jak už bylo řečeno mnohokrát, všechny krize plynou z nadbytku a blahobytu? Doba je zralá na válku, protože řešíme kravinu. Člověk něco řešit potřebuje, aby měl pocit důležitosti. Ale když

To bych taky rád věděl. Souvisí to trošku s tím, že ještě neumíme být skutečnými demokraty. Mohu mít hodně výhrad k prezidentovi - mohl bych s nimi vydláždít náměstí - ale volby dopadly, jak dopadly. Nedá se nic dělat, já je musím respektovat. Nerozhoduje to jeden soudce. Každý z nás je soudce svým volebním hlasem.

EB Jaké tedy bude rozuzlení našeho příběhu? Válka?

Nejsem ani vizionář, ani pán bůh, ani prognostik, abych na tohle uměl odpovědět. Podívejte se ale do lidské povahy. I někdo moc nafoukaný, povýšený, namistrovaný, protože si myslí, že už umí všechno, a chodí po Praze jako frajer největší, kterému

» **EB** Ano. Jak moc vám to vytýkají katoličtí přátelé?

Jak kdo. Někdo z ultrakon- zervativního spektra se pohoršuje, ale já nemám rád přepjatost a ultras na žádné straně. Ani na fotbalové, ani na katolické. Obyčejně si z toho nic moc nedělám.

EB Když zobrazujete boha, má tvář Jiřího Bartošky. Vidíte ho vy sám jako takovou figuru?

Pána boha nikdy neviděl, ale tady jsem chtěl naplnit dětskou představu. Když mě jako malého vodila babička do kostela, asi jsem si ho nějak takto představoval. Samozřejmě dospělá představa je jiná. Čím dál více mířím k tomu, že si ho nijak nepředstavuji. Nechávám se překvapit.

EB Asi častěji se teď mluví o tom, že žijeme v době relativismu, kdy lidem chybějí autority. Je nyní nejlepší doba na posílení pozice boha i v této ateistické společnosti?

Nevím. Ale všimněte si, jak se v této době do jisté míry zbožšťuje osoba prezidenta Václava Havla. Dokonce v jeho autě zřídili cosi jako zpovědnici a svěťují se mu se svými strastmi. Lidé hledají dostředivý moment, když ztratili moc a dar víry. Jsou jak nevěřící Tomášové, co si potřebují sáhnout do ran, aby uvěřili. A na Václava Havla si sáhnout mohli.

Ale že by se tato společnost, pokud opravdu nedostane nějak hodně přes držku - válkou nebo velkým utrpením - obrátila k bohu? Nevím. Ale je pravda, že když fakt nemáte chleba, kterým byste nakrmila rodinu, děti brečí, mají žízeň, prosíte pána boha, aby vám aspoň kousek dal. Nemáte jinou možnost.

EB Není pokrytecké, když se lidé - i ateisté - obracejí na boha jen v takových momentech?

Ne. Kdo je to vlastně ateista? Byly teď velké spory kolem Karla Gotta, zda má mít pohřeb v katedrále, nebo ne, zda věřil, nebo ne. Ale kdo já jsem, abych ho soudil?

Člověk si je ve stáří už vědom konečnosti. Dotýká

se nebeské brány, sahá tam na kliku. Myslím, že začne toužit, přát si a věřit, aby pán bůh byl, protože jinak je to definitivní konečná. Pán bůh je někde v nás schovaný, a když je nám ouvej, začneme věřit. Jinak ho nepotřebujeme.

EB Takže je to tu znovu, že ho „potřebujeme“ jen o Vánocích, Velikonocích?

Jasně. V ten moment jen jako někoho, kdo nám přinese dárky. Pak ať klidně zaleze a neotravuje tou dobrou náladou vánoční. Protože my se přece během roku chceme hádat, ne?

EB Nevím, zda chceme. Ale děje se to.

Vánoce jsou svátek, který zasáhne celou společnost, z křesťanského hlediska jsou důležitější Velikonoce. Je ale zajímavé, že na sebe vydržíme být hodní právě dva tři dny, zjihneme, zazpíváme si koledy... Znamená to, že pán bůh, to čerstvě narozené nemluvně, má nějakou spojující sílu. Jenže pro nás už je to pouze tradice. Kardinál Duka nedávno zmiňoval, jak

Pohádka je nejčistší žánr, kde pravda a láska zvítězí nad lží a nenávisť. My po tom toužíme, ale bohužel se na tomto světě vždycky najde nějaký idiot, který do toho hodí vidle lží a nenávisť.

během první světové války na Štědrý den Francouzi a Němci vylezli ze zákopů a šli se pozdravit. Zazpívali si Tichou noc, každý ve svém jazyce, pak se vrátili do zákopů a za dva dny už na sebe zase střídali. Je to symbol, že to lze. Ale obě protistrany musejí věřit, že se o svaté noci narodil spasitel.

EB Čechům tak víru částečně nahrazují pohádky, protože tam jsou schopni rozlišit černou a bílou, pravdu a lež? Milují je proto?

Jasně, pohádka je nejčistší žánr, kde pravda a láska zvítězí nad lží a nenávisť. My po tom toužíme, ale bohužel se to na tomto světě nikdy nepovede. Protože se vždycky najde nějaký idiot, který do toho hodí vidle lží a nenávisť. Pravda tedy nikdy nezvítězí, možná jen v nebi, ale toužíme po tom. Naplňuje to naše ideály.

EB Tedy jen utíkáme před realitou.

To tak bylo vždycky. Utíkalo se do příběhů, když se lidé dělali na polích, umíraly jim

děti. Utíkali k pánu bohu nebo do mýtů a pohádek.

EB Vaši pohádky Anděl Páně jsou dva díly. Sám často zmiňujete, že vše dobré chodí na světě ve trojici. Jak daleko je tedy třetí díl?

Oblétává nás to jako černou díru, přitahuje a čekáme jen, kdy to překročí horizont událostí a spadne to tam.

EB Už je aspoň kostra scénáře? Mluvil se o příběhu kolem svátku Tří králů.

Vy jste nějaká zvědavá, pošlyšte...

EB Zvídavá se říká. Už se píše scénář?

Ještě úplně ne. Ale pár nápadů v hlavě nosím a chci je dopilovat.

EB Letos jste moc netočil, co chystáte na rok 2020?

Na jaře třídílnou detektivku od Jana Malindy a Josefa Mareše, autorů Prvního oddělení. Ve hře je Dlouhý, široký, bystrozraký. Už s tím žádáme poněkolkáté o grant, tak uvidíme, zda se nad námi smilují.

EB Musíte věřit, ne? Asi musíme probrat krizi víry. Moji, nebo vaši? Nemáte víru?

EB Nějakou ano, ale asi ne stejnou jako vy.

A jakou? Osud, který je nad vámi? Křesťanský pohled na svět je pohled lásky. Vy máte něco proti lásce? Přece jde o to, že pán bůh vás neopustí. On se za vás i obětuje. Takže se znovu ptám: co máte proti křesťanskému příběhu lásky?

EB Proti příběhu nic. Příběhy mám ráda.

Jen si vás dobirám. Ale lidé mají často zkreslené představy. I tím, jak jsme vyrůstali na bolševických základkách, kde do nás něco hustili, že křesťanství a víra jsou špatné. Tak to kolikrát řekneme i my, ale v debatě se dopátráme, že je to jinak. Samozřejmě jsme my, křesťané, udělali v historii mnoho přešlapů proti tomu, čemu věříme. Ale to nemění podstatu myšlenky. A to, že je správná.

CELÝ ROZHOVOR NA E15.CZ

Tvář dne

Nehorázné lži radikálně levicových demokratů! Tohle je útok na Ameriku, řekl o svém impeachmentu americký prezident Donald Trump.

Foto Reuters

Komentář

Promarněný čas

Letošní rok byl ze dvou důvodů velmi příhodný k tomu, aby se udály podstatné věci z hlediska hospodářské politiky země. Jeden důvod tkví v politickém cyklu, ten druhý v cyklu ekonomickém.

Letos v říjnu uplynuly dva roky od posledních sněmovních voleb. Podle politologických učebnic jsou při čtyřletém volebním období právě první dva roky po volbách obdobím, kdy se otevírá takzvané okno příležitosti pro prosazení méně populárních reforem. Když se vo-

lební období přelomí v půli, politická odvaha k důležitým krokům z pochopitelných důvodů mizí.

Ekonomicky zažívá Česko pětileté období solidního růstu, už příští rok se ale očekává zpomalování. Končí tedy doba, kdy tempo růstu státních příjmů umožňovalo kabinetu pohodlně tvořit potřebné rezervy pro možné výdaje spojené s reformami. Jak tedy vláda Andreje Babiše se zmíněnými příležitostmi naložila? Prachmizerně. Debata o nezbytných změnách penzijního systému se utopila ve sporech o to, kdo si zaslouží potlesk za hbité zvyšování důchodů.

Široká důchodová komise teprve v posledních týdnech zahájila diskuzi o příjmové straně českých penzí, z čehož lze hádat, že do konce volebního období se v této klíčové oblasti nepohne ani myš.

Rodinná politika se ztratila pod hádkami o rodičovský příspěvek a zálohované výživné. Přitom třeba sdílená pracovní místa, jejichž rámec před pár dny prošel vládou, znamenají systémově pro komfort rodičů toužících po návratu na trh práce mnohem víc než obě dávky. Reforma vzdělávání se utopila ve sporech o platy učitelů.

Ve zdravotnictví se podařilo oživit dohodovací řízení

o úhradách péče a zvýšit kapacity lékařských fakult, což není úplně málo, ale o systémových změnách může být řeč těžko. Stěžejní část veřejné debaty se opět točila kolem zvyšování platů. A nakonec rok vyvrcholil působivou parodií na hospodářskou strategii, velkolepým splencem nahodile vybraných projektů od jaderných elektráren po výměnu oken na ústeckém úřadu práce.

Opozice, místo aby přicházela s vlastními programovými návrhy, přistoupila na hru Babišova kabinetu a brala se za ještě vyšší důchody, ještě vyšší dávky a ještě vyšší platy. Což je sice zcela

bezriziková cesta, protože opozice nenese odpovědnost za veřejné finance, ale zároveň je to snaha soupeřit s vládní koalicí v populismu, v němž hraje Andrej Babiš za průměrnávaní sociálních demokratů úplně jinou ligu. A podle vývoje - či spíše úmorné stagnace - volebních preferencí nepřináší tohle nerovné soupeření dohromady žádné výsledky.

Stručně řečeno, byl to promarněný rok. Ze všech stran.

Martin ČABAN
komentátor
deníku E15

NA HOUPAČCE

LuMa

365 dní na spoušti

Každoročně vybírá agentura Reuters stovku nejlepších snímků, které reprezentují nejdůležitější události uplynulých dvanácti měsíců. Zde je výběr těch nejpůsobivějších podle deníku E15. /ava/

VÍCE NA **E15.CZ**

Foto: Reuters/Sx

OHĚŇ uchwátíl věž pařížské katedrály Notre-Dame. Ničivý požár vypukl 15. dubna během rekonstrukce. Uhašen byl po 12 hodinách.

AMERICKÝ PREZIDENT Donald Trump se 30. června setkal se severokorejským vůdcem Kim Čong-unem v demilitarizované zóně oddělující Severní a Jižní Koreu.

HASIČ z brazilského Institutu pro životní prostředí a obnovitelné zdroje se v polovině září pokoušel dostat pod kontrolu požár ve státě Amazonas v chráněné oblasti Tenharim Marmelos.

POLICIE v Hongkongu 14. srpna zasahovala slzným plynem proti demonstrantům požadujícím větší demokratickost politického systému.

PREMIÉRKA Nového Zélandu Jacinda Ardernová 22. března ve městě Christchurch odcházela z modlitby v mešitě Al-Noor. Ta se týden předtím stejně jako druhá mešita v centru města Linwood Masjid stala terčem teroristického útoku. Při střelbách zemřelo 50 lidí.

